32e Jaar — N. 266 Prijs per nummer : voor België 3 centiemen, voor den Vreemde 5 centiemen Telefoon : Redactie 247 - Administratie 2846 Zondag 24 September 1916

Drukker-Uitgever
Soc. Maatschappij HET LICHT
bestuurder :
P. DE VISCH, Ledeberg-Gent
. . REDACTIE . .
ADMINISTRATIE
HOOGPOORT, 29, GENT

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS
BELGIE
Drie maanden . . . . . fr. 3.25
Zes maanden . . . . . fr. 6.50
Een jaar . . . . . fr. 12.50
Men abonneert zich op alle postbureelen
DEN VREEMDE
Drie maanden (dagelijks verzonden) . . . . . fr. 6.25

VERORDENING

betreffende wijziging der verordening over den handel in weefsels, gemaakte en gebreide goederen en lintwaren in 't gebied van het 4e leger.

De § 2 der verordening over den handel in weefsels, gemaakte en gebreide goederen en lintwaren in het gebied van het 4e leger van 23 Juli 1916 (Verordeningsblad voor het Etappengebied van het 4e leger van den 26 Augustus 1816, n. 47, blz. 375-378) wordt opgeheven en door de volgende bestemming vervangen :

§ 2. Bij onderhandschen aankoop dient de prijs, die in België vóór 25 Juli 1914 voor soortgelijke goederen als verkoopprijs van den fabrikant in den handel gold, tot grondslag. Bij dezen prijs komt een bijslag van 20 tot 45 o/o. Voor de onderhands gekochte goederen is, bij levering, 50 o/o van den vastgestelden prijs te betalen; de andere helft wordt na het onderzoek der goederen voldaan.

In geval de goederen onteigend worden, zal de onteigening geschieden overeenkomstig het besluit van den 25 April 1915 van den Rijkskanselier, betreffend de te volgen rechtspleging voor de « Reichsentschädigungskommission » («Reichanzeiger » van 26 Arril '15 n. 96, bijlage I).

A. A. Q., den 3 September 1916.

Der Oberbefehlshaber,
Herzog Albrecht von Württemberg.

VERORDENING

betreffende het verbod van betaling tegenover Roemenië betreffende het vermogen van Roemenië onderdanen.

Artikel 1. — De bepaling der Verordening van 3 November 1914 betrekkelijk verbod van betaling tegen Engeland en Frankrijk, in de bewoording der Verordening van 12 Augustus 1915 (Wet- en Verordeningsblad voor de bezette streken van België, nrs 10 en 109) worden, bij wijze van vergelding, ook toepasselijk verklaard op Roemenië.

De toepassing is aan volgende beperkingen onderworpen :

1) Voor de vraag, of het verbod van betaling en de schorsing tegen den overnemer geldt of niet (artikel 2, 2e alinea der Verordening), komt niet in aanmerking de woonplaats of de zetel des ondernemers, maar enkel of de overdraging na of vóór den 28 Augustus 1916 plaats gehad heeft.

2) De aanduidingen omtrent de tijdsbepaling van het in kracht treden der Verordening van 3 November '14, worden vervangen door de tijdsbepaling van het in werking treden dezer Verordening.

Artikel 2. — Ook Roemenië geldt als vijandelijken Staat in den zin der Verordening van 5 Mei 1916 betreffende het vermogen van onderdanen van vijandelijke Staten (Wet- en Verordeningsblad voor de bezette streken van België, n. 212), met dien verstande, dat 28 Augustus 1916 de in artikel 1 aangegeven tijdsbepaling van 9 Oktober 1915 vervangt.

Brussel, den 30 Augustus 1916.

Der Generalgouverneur in Belgien,
Freiherr *von Bissing*,
Generaloberst.

Bovenstaande verordening wordt met betrekking tot de verordeningen van 22 Juli en 11 September 1915 (Verordeningsblad nrs 4 en 46), alsook tot de verordening van 14 Juni 1916 (Verordeningsblad nr 177) voor het Etappengebied van het 4e leger in werking gesteld.

A. H. Q., den 6 September 1916.

Der Oberbefehlshaber,
Herzog Albrecht von Württemburg.

De begrooting onder tentoonstelling van Ambachten en Neringen

De tentoonstelling van Ambachten en Neringen, in een katholiek lokaal der Holstraat, door de klerikalen natuurlijk ingericht, is afgeloopen.

Wij kunnen er dus op ons gemak en zonder het minste vooroordeel over spreken.

Al diegenen, die deze expositie bezocht hebben, erkennen onpartijdig dat zij ziens-waardige dingen bevatte; zoowel als deze in Vooruit.

Dat verwondert ons geenszins en wij vragen ons te vergeefsch af, waarom dat de klerikale partij, zoowel te Gent als elders, niet in staat zou wezen eene belangwekkende tentoonstelling in te richten.

Inderdaad, deze partij beschikt over alles wat daartoe noodig is en bijzonderlijk over het voornaamste, namelijk over geld en dus over invloed.

Ons doel is dus geenzins van het eene voorwerp af te keuren en het andere in de wolken te heffen.

Daarover oordeelt het publiek, elk in het vak waarin hij bevoegd is en daarvoor is de jury aangesteld, om in laatsten aanleg te beslissen.

Wij verklaren ons in dergelijk geval, grootendeels onbevoegd. Het «Schoenmaker blijf bij uwen leest» is hier ten volle gepast en gewettigd.

* * *

Het is nochtans ons recht en zelfs onzen plicht de tentoonstelling der Ambachten en Neringen te bespreken in hare strekking en haar doel.

«Le Bien Public» heeft ons daar reeds een woordje over gelost, ons zeggende dat de voornoemde expositie voor doel had, de opheffing of de redding van de kleine burgerij en van geheel het kleinbedrijf te bevorderen.

In hoever is dit doel bereikt?

Om daarover te kunnen oordeelen hebben wij de begrooting dier tentoonstelling in handen, die ons bereidwillig, door de bureelen van het Stadsbestuur werd medegedeeld.

Wij laten hier dit stuk volgen :

Komiteit voor Burgersbelangen
Holstraat, 36

Tentoonstellingen van Ambachten & Neringen

BEGROOTING

Ontvangsten

1. Toelage Gemeente,	650,00
2. Inschrijvingen, giften, enz.,	2500,00
3 Inkomgeld	1000,00
4. Toelage der Provincie	1500,00
5. Toelage van den Staat	2000,00
6. Onvoorziene ontvangsten	100,00
7. Percent op verkoopprijs	200,00
8. Plaatsgeld	1250,00
Totaal fr.	9200,00

Uitgaven

1. Propaganda en drukwerk	1500,00
2. Inrichten van voordrachten	300,00
3. Bewaking en Toezichters	300,00
4. Verlichting, verwarming, versiering, inrichting	5000,00
5. Kosten voor prijsuitdeeling en Jury	300,00
6. Aankoop van Prijzen	1500,00
7. Onvoorziene uitgaaf	300,00
Totaal fr.	9200,00

Wie deze begrooting aandachtig nagaat, zal moeilijk weten of hij in een lach moet schieten, de schouders moet ophalen of zich kwaad moet maken.

Inderdaad, als men iemand voor den aap wil houden, moet dat toch gepaard gaan, met eene zekere voorkomenheid en gematigheid.

Inderdaad, deze komieke begrooting of budget voorziet als toelagen der openbare besturen en inschrijvingen en giften eene ontvangst van 650 fr. door de gemeente, 2500 fr. giften en inschrijvingen, plus 1500 frank door de provincie, plus 2000 fr. door den Staat, goed samengeteld 6650 fr. zuivere toelagen en giften door de openbare besturen en door bijzonderen gedaan.

En voor die 6650 fr. die als het manna in de woestijn uit den hemel vallen, voorzien die knappe rekenaars een inkomgeld van geheele... 1000 fr. hetzij in ronde cijfers zes maal en half minder inkomgeld dan men subsidie gekregen heeft.

Elkeen zal bekennen, dat eene dergelijke begrooting een bespottelijk iets is, zelfs als men er de 100 fr. onvoorziene ontvangsten en de 1250 fr. plaatsgeld bijrekent.

* * *

Hoe is het nu gesteld met de redding der kleine burgerij?

Wel wij zien dat het Comiteit der tentoonstelling een percent heeft geheven op de verkoopprijzen der uitgestalde voorwerpen en die moest opbrengen volgens de begrooting 200 fr. in 't geheel.

Nemen wij dat die percent 5 % bedroeg, dan laat dit een verkoopprijs veronderstellen van totaal 4000 fr.

Rekent er nog bij den aankoop van prijzen, die in de uitgaven voorkomen voor eene som van 1500 fr. dan maakt zulks alles en 't alles 5500 fr. voor verkochte voorwerpen.

5500 fr. waarvan de tentconstellers 1250 frank plaatsgeld moesten betalen, blijft in het geheel 4250 fr. rechtstreeksch stoffelijk belang voor de tentoonstellers.

Men moet eerlijk bekennen dat als zulks de redding en opheffing der kleine burgerij, der ambachten en neringen moet verbeelden, het een verdoemd mager beestje is.

Over de uitgave van 5000 fr. voor verwarming, verlichting, versiering en inrichting, spreken wij niet. Midden in den zomer komt de verlichting en verwarming nog al gepeperd voor, aan ons toch geheel zeker.

Als wij deze begrooting medegedeeld hebben, is het om aan te toonen, hoe de klerikalen de redding der kleine burgerij opvatten en over welke middels zij daartoe beschikken.

Wij komen hier wel op terug. **F. H.**

De noodbarema-kwestie TE GENT

I

Nogmaals moeten wij ons met deze kwestie onledig houden.

Vóór den oorlog stond bij de werkende klasse de strijd om beternis, om hoogere loonen, kortere werkuren, betere werkvoorwaarden, beschermende wetten bestendig aan de dagorde.

Thans heeft dit alles plaats gemaakt voor de betrachting om den heerschenden toestand te verzachten.

Onderstand, onder allerlei vorm, moest verstrekt worden;

« Onderstands-bezigheid » moest gezocht en gevonden worden;

Comiteiten van allerlei aard moesten worden opgericht, die voor taak hadden te zorgen dat het leven, — als wij het zoo mogen noemen — mogelijk bleef voor de werkers- en voor de gansche bevolking.

Dat alles is gedaan, doch dat wil niet zeggen dat er op niets meer moet gedacht worden.

Integendeel! Het is met de werkersbevolking zooals met een zeer erge zieke : « Hoe verder de weg, hoe moeier de man ».

Hoe langer de oorlog duurt, hoe erger het met de werklieden gesteld is, en daardoor is nu

DE NOODBAREMA-KWESTIE

hunne bestendige bekommering.

Wij zijn niet zinnens de verschillige onderstandsinstellingen aan eene speciale kritiek te onderwerpen. Wij meenen zelfs, dat, in algemeenen zin genomen, allen lof verdienen, en dat, zoo er al iets mank ging of nog gaat, deze werken in hun geheel niet dienen verantwoordelijk gesteld te worden.

Iedereen moet erkennen dat de voeding der bevolking een groot werk is dat lof verdient.

Maar al de verschillende onderstandskomiteiten dienen rekening te houden van de verschillige phasen van den oorlogstijd, de er door verwekte toestanden en moeten er hunne maatregelen en besluiten naar richten.

* * *

Wij spraken hierboven van onderstandsbezigheid of werken van openbaar nut.

Die zijn niet nieuw : in tijden van hongersnood of nijverheidscrisissen maakte of vulde men kanalen en in een gelegenheidsliedje zegt men zelfs :

Mijnen man die werkt in d'eerde,
Hij wint zestien en halven daags.
Hij moet werken gelijk de peerden
Kokedie is zijnen baas.

Nu heeft men de darsen gegraven en andere werken van openbaar nut verricht aan 12 fr. en meer per week. Deze werken zullen straks ten einde zijn.

Meerdere ondersteuningskomiteiten hebben op verschillige wijzen en perioden hun steun verhoogd, ook in andere steden.

Overal ondersteunde men echter nooit op dezelfde wijze en wij haalden in eene artikelen-reeks in «Vooruit» van 12 Juni en volgende het Noodbarema van Luik aan.

Te Gent dringt zich nu weerom een nieuwen toestand op die het noodzakelijk maakt het bestaande noodbarema te herzien.

Inderdaad, niet alleen zullen vele werklieden hun onderstandsloon verliezen door het stilleggen der darsewerken, maar ook talrijke werklieden uit de privaatnijverheden, die nog gedeeltelijk werkten, zullen ook deze bron van inkomen zien verdwijnen, door het stilvallen hunner fabrieken en werkhuizen.

Voegt daarbij het steeds duurder worden der nog te verkrijgen eetwaren, brandstoffen, kleederen, schoenen, kortom van alles wat noodig is om te leven, en men zal erkennen dat verhoogen an den onderstand aan de behoeftigen, meer dan noodzakelijk, ja hoogstdringend is.

Om elkeen in staat te stellen daar met kennis van zaken een oordeel over te laten vellen, is het best dat, bij middel van cijfers, de punten op de l's gesteld worden.

Cijfers zijn onomstootbaar en wij gaan er aanhalen zooals wij het deden toen wij aandrongen op de laatste verhooging van het noodbarema van het Lokaal Comiteit van Hulp en Voeding.

* * *

Dat er nog gelegenheid bestaat tot het koopen van roggebrood, buiten het rantsoen, is waar, doch die gelegenheid vermindert met den dag : 1) door de schaarschte daaraan; 2) door geldgebrek bij de arbeidende klas.

Wij hebben ook van 42 huishoudens (met 212 personen) een onderzoek gedaan over hun loon, vóór den oorlog en nu.

Vóór den oorlog was er eene wekelijksche ontvangst van 1526 fr.; nu nog enkel 589,83 fr. of nagenoeg 2/3 min.

Dit geeft ineens aan in welke mate de werklieden getroffen zijn, zelfs diegenen welke nog het geluk hebben een gedeelte van 't loon te verdienen.

A. V.

VARIA

De behandeling der stom geworden soldaten

In het Engelsche tijdschrift voor geneeskunde « The Lancet » deelt luitenant-colonel J. B. Meyers bijzonderheden mede over de methoden, welke hij gebruikt in de behandeling van soldaten die stom geworden zijn ten gevolge van een aandoening, veroorzaakt door de ontploffing van granaten.

Eerst wordt de methode toegepast welke gebaseerd is op de overreddingskracht. Men verzoekt de patiënt de lipbewegingen van den geneesheer na te bootsen, als deze de klanken B. D. en later V. S. en K uitspreekt. Wanneer hij geleerd heeft de noodige bewegingen te maken met de lippen, van de tong en van het strottenhoofd, zegt men hem te hoesten — hetgeen hem moet bewijzen dat hij in staat is geluiden voort te brengen — terwijl men hem terzelfdertijd verzoekt den klank A uit te spreken.

Nadat zulks gelukt is, leert men hem op dezelfde wijze de andere klinkers vormen en ten slotte de klinkers te doen voorafgaan door medeklinkers in de plaats van door hoesten. De patiënt, gelukkig Ba, Di, Ko, ens. te kunnen uitbrengen, is in veel gevallen zeer spoedig in staat korte syllaben te verbinden en eindigt met zijn voornaam en het nummer van zijn regiment te kunnen nazeggen. Indien deze eerste methode zonder gevolg blijft, maakt men den patiënt in slaap.

In een groot aantal gevallen is hij in staat bij zijn ontwaken te spreken. Nochtans zijn er soldaten die, hoewel kunnende spreken, eenige uren nadien weer stom worden. In dit geval neemt men zijn toevlucht tot het hypnotisme en gedurende hun slaap geeft men den patiënten in, dat zij bij het ontwaken het gebruik van hun stem zullen terug gevonden hebben. In 't meerendeel der gevallen wordt volkomen genezing verkregen na eenige behandelingen door het hypnotisme.

* * *

Wat een kanoneschot koet

De kanons van 305 mm., de torens der pantsers bewapenend, wegen 26,400 kilos en kosten 500,000 fr. De prijs der buskruitlading (100 kilos) van den projectiel (328 kilos) is 2000 fr. De amortisseering is 3333 frank. De prijs van een kanonschot van 305 mm. komt op 5833 fr.

Het kanon van 274 mm. weegt 20.000 k. en kost 200,000 fr. De buskruit-ladingsprijs (52 kilos) en van den projectiel (216 kilos), is 1170 fr. De amortisseering is 1250 fr. De prijs van een kanonschot van 274 mm. is dus 2420 fr.

Het kanon van 164 mm. weegt 6000 kilos en kost 80,000 fr. De buskruitladingsprijs (12 kilos) en van den projectiel (25 kilos) is 270 fr. De amortisseering is 210 fr. De prijs van een kanonschot van 164 mm. is 480 fr.

De prijs van een kanonschot van de kleine kalibers is 30 fr. voor de 65 mm.; 12 fr. voor de 47 mm.; 8 fr. voor de 37 mm.

Koopt loten voor de groote Tombola der Expositie van Nijverheid en Kunst

Prijs per let : 10 centiemen

Trekking
op 25 September 1916

Rond den Oorlog

Krijgsgevangenen

In de oude tijden, zoo zegt een burgersblad, verwaardde men gewoonlijk de krijgsgevangenen, wijl men er belang noch voordeel bij had ze anders te behouden.

In de oude samenleving had men over de krijgsgevangenen zulke zonderlinge gedachten dat, zooals men in de geschiedenis kan lezen, de Syracusiaansche generaal Hermocratius uit zijn land verbannen werd omdat hij zijne soldaten bevolen had menschelijk te werk te gaan jegens de Atheniaansche soldaten die zij gevangen genomen hadden.

De geschiedenisschrijver Ellen vertelt dat gedurende den oorlog van Peloponèse de gevangen genomen Eginetianen door de zegevierende Athenianen veroordeeld werden om den duim van de rechterhand afgekapt te worden opdat zij niet meer in staat zouden zijn om zich van de lans te bedienen. Diezelfde Athenianen, voegt hij er aan toe, sloegen al de tot vechten in staat zijnde jongelingen in Mitylene dood, terwijl zij met een gloeiend ijzer het beeld eener zeemeeuw op het voorhoofd der gevangen genomen Samianen drukten.

De Saureanen, heet het verder, sneden al hunne krijgsgevangenen het hoofd af en staken het op vaandelstokken boven hun huis uit, in het heilig geloof dat zulke bloedige menschelijke overblijfsels den zegen van den hemel over hunne woning moesten brengen.

De Seythen stroopten hunne gevangenen en zij bedienden zich van hunne huid om hunne helmen te overtrekken, om hunne paarden op te tuigen en om voor zichzelven kleederen te maken!

De priesterinnen der Galliërs deden de gevangenen aan den boord eener beek of fontein brengen, waar hunne lichamen open gesneden werden om te onderzoeken wat zij van den kwaden geest inhielden.

De Romeinen sneden van hunne krijgsgevangenen nu en dan de knieboogpees door om hen het verder gaan te beletten en het is gekend dat Cesar de rechterhand deed afkappen van alle soldaten die zich onderscheiden hadden in de verdediging der stad Uxellodunum.

In de geschiedenis kan men lezen dat Clodion, tijdens eene expeditie tegen de Saksers, het heele land ten gronde verwoestte en dat hij alle mannen deed vermoorden die langer waren dan zijn zwaard.

Als Tamerlan eene veroverde stad verliet, zegt de geschiedenisschrijver Ducas, had hij haar in een zoo vreeselijken toestand gebracht dat men er noch het blaffen van een hond, noch het gepiep van een vogel, noch het geschroi van een kind, noch een teeken van een levend wezen meer vernemen kon.

Gedurende heel den loop der Middeleeuwen en zelfs nog later heeft men de krijgsgevangenen nog vaak op de onmenschelijkste wijze behandeld. Men martelde de ongelukkigen, men folterde ze, men belegde ze met kluisters en men beleedigde ze daar waar men ze niet als wilde dieren dood sloeg of anders vermoordde.

De wet van 20 Juni 1792 is de krijgsgevangenen in Frankrijk eindelijk onder de bescherming der heele natie komen stellen, terwijl zij verklaarde dat zij zouden beschermd worden tegen alle beschimpingen, tegen alle beleedigingen, dat hun leven ook zou aanzien worden als heilig en onschendbaar.

Dit voorbeeld is door de heele beschaafde wereld weldra gevolgd en dan is het ook spoedig gebruik geworden van meer vrijheid te laten aan gevangen officieren, die zelfs hier en daar los gelaten worden op hun eerewoord.

* * *

Op onze dagen zijn het internationale overeenkomsten in regel die voorschrijven hoe de krijgsgevangenen moeten behandeld worden en het is eene uitzondering als de overeenkomsten niet stipt nageleefd worden.

Op onze dagen kunnen de in kampen opgesloten krijgsgevangenen zich onderling helpen om hun lot te verzachten en hunne gevangenschap minder vervelend te maken. Overal hebben zij daartoe de middels aan de hand en in sommige dezer kampen heeft men boekerijen met duizenden werken ter hunner beschikking gesteld.

Hoe ziet het er in zoo een krijgsgevangenenkamp uit en hoe komt men er toe?

Na gevangen genomen en ergens gedurende eenige dagen opgesloten te zijn geweest tot dat er eene «volle lading» is, wordt men gewoonlijk per spoorwegtrein naar de het dichtst bij het kamp gelegen statie gebracht.

Op de kaai staan daar gewoonlijk reeds de schildwachten gereed, het geweer aan den voet. Uit alle vensters steken de gevangenen steeds het hoofd nieuwsgierig naar buiten en als de trein staat, klinkt het :

« Officieren eerst af! »

De officieren stappen uit, gaan zich op eene rij stellen en antwoorden in naam van alle manschappen op alle vragen die hen gesteld worden omtrent een en ander.

Op bevel der eigen officieren stappen dan al de gevangenen uit, stellen zich op rijen van vier en vertrekken dadelijk op gezwinden pas naar het kamp, naar hetwelk zij zich in front te stellen hebben om lezing te hooren van het huishoudelijk reglement waaraan zij zich te gedragen hebben.

Als allen dan kleederen, ondergoed en andere benoodigheden ontvangen hebben worden zij naar de voor hen bestemde barakken of afdeelingen gebracht, waar onmiddellijk over gegaan wordt tot de aanwijzing en de verdeeling van het werk dat zij te verrichten hebben.

Den volgenden dag is iedereen aan het schrijven, aan het lezen, aan het kleeren maken, aan het timmeren, aan het uitoefenen van zijn stiel of het vak dat hij verkozen heeft voor den tijd van zijne gevangenschap.

Aan de gemeenschappelijke tafel komen de manschappen voor elk eetmaal te samen en de vrije uren brengen zij door met praten, zingen, spelen of andere oefeningen die hen kunnen opbeuren of ontspanning bezorgen.

In de groote concentratiekampen wordt alles op grooter schaal gedaan en daar hebben de gevangenen alle soorten van kringen en clubs gesticht voor ontspanning, sport, studie, muziek, tooneel, ens. Hier en daar hebben de gevangenen ernstige studiekringen ingericht, zelfs flinke schouwburgen en geven zij regelmatig tijdschriften en dagbladen uit.

De krijgsgevangenen van Soltau, in Duitschland, geven een dagblad uit dat reeds op acht zijden verschijnt en den titel draagt van Les camps du Hanovre. Een priester is verantwoordelijke uitgever van het blad, dat regelmatig de officieele verslagen over den oorlog, dichtstukken, geschiedenissen, feuilletons geeft, alsmede verslagen over voordrachten, feestelijkheden, kampstrijden, enz.

Hetzelfde gebeurt zoo omtrent in de gevangenenkampen van alle andere beschaafde landen en na des morgends en des avonds bewijs van tegenwoordigheid gegeven te hebben, zijn de opgeslotenen binnen den rond hen getrokken kring zoo goed als volkomen vrij.

Over de massa der gevangenen komt van tijd tot tijd eene straal van licht en vreugde schijnen — als de post toekomt met de brieven die van huis, van de vrienden en de kennissen komen, met de pakjes vol geschenken en giften uit hun eigen land...

* * *

De woningen of barakken der gevangenenkampen zijn om zoo te zeggen naar een en hetzelfde plan gemaakt, half in steen en half in hout, meest in het grijs of in het bruin geverfd. Doorgaans staan de bedden naast elkander langs de wanden en blijft er in het midden een open plaats waar banken en tafels staan.

Voor elke reeks van barakken heeft men een afzonderlijk gebouw met badinrichting, leeszaal, speelzaal en posterij, die door gevangenen onderhouden en bediend worden.

Er is dus hier ook... vooruitgang gedaan.

ECONOMISCHE KRONIJK

De oorzaken van het verval der Stielen of Ambachten

III

De onderverdeeling van het werk heeft nog een ander gevolg. De koopwaar wordt er niet alleen goedkooper door en ook van betere hoedanigheid, maar zij wordt ook *beter geleverd* dan door een enkelen handswerkman.

In eene fabriek kunnen de verschillende deelen van een zelfde werk gelijktijdig aangevat worden en de noodige tijd voor de afmaking valt op zijn minimum.

In de belgische fabriek Elier, te Brussel, kan een paar schoenen afgemaakt worden in 24 minuten.

De snelheid waarmede sommige groote gebouwen, gelijk bijvoorbeold het Palace Hotel te Brussel (in 360 dagen) opgetrokken worden, grenst aan het wonderbare.

Wanneer in 1896 de groote halle van nijverheidstentoonstelling van Saksen en Thuringen, die te Leipzig ging plaats hebben, in aanbesteding moest komen, werd het maken eerst en vooral voorgesteld aan de meesters-schrijnwerkers der stad, het is te zeggen aan ondernemers die reeds werken met een zeer groot kapitaal en die de gewoonte hebben der groote aanbestedingen. Maar allen aarzelden uit reden van den korten tijd die hun gegund werd voor te bouwen en voor de groote risicos die er aan verbonden waren.

Dan werd er gehandeld met eene groote bouwonderneming van Francfort-aan-Mein. Binnen eenige uren was het kontrakt geteekend; 's avonds reeds werkte de telegraaf in alle richtingen; acht dagen later waren de stoomkranen in werking ter plaats en Saksche treinen kwamen toe uit Galicie met de ladingen van het noodige hout. (1)

Deze snelheid in den opbouw is niet alleen te danken aan de onderverdeeling van het werk, maar ook aan deze van het handelsambt. Want het was enkel eene onderneming die aan haar hoofd specialisten had die grondig den toestand der markt kenden, die uitgebreide betrekkingen hadden over de geheele wereld, die in enkele uren konden beslissen van zulk een gewichtig werk te ondernemen.

In eene fabriek kunnen de chefs der nijverheid al hunne krachten besteden aan de groote kwestiën; zij kunnen den grooten gang der markten bestudeeren, zonder zich te verliezen in bekommeringen van kleinigheden.

De handswerkman is gedwongen van het grootste doel van zijnen tijd aan handenarbeid te wijden en hij kan zich niet volmaken in de kunst om eene onderneming te besturen. Daaraan zijn voor den werkman groote hindernissen verbonden.

De noodwendigheid eener bijzondere handelskennis dringt zich tegenwoordig op.

Men heeft buitenlandsche produkten gevonden die op voordeelige wijze de inlandsche voortbrengselen vervangen.

De gemakken der verkeersmiddelen, de stoomschepen, de ijzerenwegen, dat alles heeft het mogelijk gemaakt van zich te bevoorraden in verre streken.

Het is bijvoorbeeld voordeeliger voor de belgische hoedenfabrieken uit de vallei van den Geer, van hunne strengen en strooi uit Japan en uit China te doen komen, dan ze hier ten lande te koopen. (2)

Deze veranderingen in de voorwaarden van aankoop hebben er veel toe bij gedragen om den toestand van de stielen en ambachten te verergeren.

De fabriek bezit bijzondere organismen die zich bezig houden met de studie der marktbewegingen en die daarvoor in betrekking zijn met agenten in alle deelen der wereld. Op die wijze vinden zij beter dan de handswerkman de beste gelegenheden om zich te bevoorraden.

En zonder zoo ver te gaan, in het land zelf wordt de grondstof triomfantelijk betwist aan den handswerkman door machtiger dan hij.

Zulks is het geval in belgisch Luxemburg, waar al het hout dat te koop wordt gesteld, in de handen van kapitalistische kooplieden overgaat.

Zij koopen in blok wat te koop wordt gesteld en de kloefkapper moet zich bevoorraden bij tusschenpersonen en overdreven prijzen betalen. (3)

Daar waar de fabriek in strijd komt met den stiel, gelukt zij er altijd in de grondstoffen te bekomen van betere hoedanigheid, zooals de duitsche schrijver L. Sinzheimer het bewezen heeft voor de koordenijverheid in zijn land. F. H.

(1) Karel Bücher: *Etudes d'histoire et d'économie politique*, bladz. 112.
(2) Emiel Van der Velde: *L'Exode rural*, blada. 31.
(3) Louis Banneux: *L'Industrie Sabotière dans la province de Luxembourg*, bladz. 21-22.

Europeesche Oorlog

In West-Vlaanderen en in Frankrijk

Uit Duitsche bron

Groot Hoofdkwartier, 22 September 1916.
Westelijk oorlogsterrein:

Afgezien van levendige artillerie en handgranatengevechten in 't Somme en Maasgebied, is niets te berichten.

Oostelijk oorlogsterrein:

Front van generaalveldmaarschalk Prins Leopold van Beieren:

Westelijk van Luck mislukten zwakke Russische aanvallen. Bij Korytnica houdt de vijand zich nog in kleine deelen onzer stelling. Bij de gevechten van 20 September vielen 760 gevangenen en meerdere machiengeweren in onze handen.

Heftige artilleriestrijd op een deel van het front tusschen Sereth en Strypa, noordelijk van Zborow. Vijandelijke aanvallen werden door ons vuur verhinderd.

Front van gen. der Kav. Aartshertog Karl:

Aan de Narajowka levendige vuur- en plaatselijke infanteriebedrijvigheid.

In de Karpathen is de Koep van Smotrec weer verloren. De voortgezette inspanningen der Russen aan de Baba Ludowa bleven dank aan de taaiheid onzer dappere jagers nogmaals zonder gevolg. Aanvallen in het Tatarcagebied en noordelijk van Dorna-Watra zijn afgeslagen.

Oorlogsterrein in Zevenburgen:

Niets nieuws.

Balkan-oorlogterrein:

Legergroep van gen. veldmaarschalk von Mackensen:

In de Dobrudscha gingen sterke Roemeensche krachten zuidwestelijk van Topraisar tot den aanval over.

Door eenen omvattenden tegenaanval van Duitsche, Bulgaarsche en Turksche troepen tegen de flank en de rug van den vijand zijn de Roemeniërs vluchtenderwijze teruggeworpen.

Macedonisch front:

De strijdbedrijvigheid in 't bekken van Florina bleef levendig en zij leefde oostelijk van de Wardar weer op.

De eerste Generaal-kwartiermeester
Ludendorf.

Uit Fransche bron

PARIJS, 21 September. — Officieel: Ten Noorden van de Somme hebben de Duitschers hun poging niet hernieuwd op het front Priez-hoeve-Labé-bosch. Het slechte weder heeft de krijgsverrichtingen op de beide Somme-oevers belangrijk gehinderd.

In de Argonnen is een Duitsche aanval, gericht op de Fransche stellingen van het Four de Paris, na een mijnontploffing, onder het Fransche versperringsvuur mislukt.

Op den rechteroever van de Maas hebben de Franschen tegen den avond twee operaties uitgevoerd die bijzonder geslaagd zijn. Ten Z. van het Werk van Thiaumont hebben zij twee loopgraafdeelen veroverd en meer dan 100 gevangenen gemaakt, onder wie 2 officieren en 2 machiengeweren buitgemaakt. In het oostelijk deel van het bosch Vaux-Chapitre hebben de Franschen hun linies een honderdtal meters vooruitgebracht.

In het bosch van Apremont heeft een der vooruitgeschoven Fransche posten een Duitschen aanval door middel van handgranaten afgeslagen.

Vliegwezen: Gisteren heeft een onzer vliegers een duitsch vliegtuig neergeschoten, dat in de nabijheid van Bovilaines, noordelijk van Péronne, neergestort is.

(Bericht van 21 Sept, 's avonds 11 uur): Aan het Sommefront ging onze artillerie met haar vuren op de vijandelijke stellingen krachtig voort.

Op 20, 's morgens, leden de Duitschers bij Bouchavesnes groote verliezen. Het aantal der op 20 September noordelijk van de Somme genomen gevangenen overtreft de 200. Op het overige front kanonvuur met onderbrekingen.

Uit Engelsche bron

LONDEN, 21 September. — De algemeene toestand is onveranderd. Meerdere tegenaanvallen werden zuidelijk van Ancre teruggewezen. 1500 m. van vijandelijke loopgraven ten zuiden van Arras werden gezuiverd; de vijand werd verliezen toegebracht. De vijand liet bij Souchez eene mijn springen. Wij bezetten den ons dichtbij gelegen rand der trechters.

De vijand had met bommenaanvallen in den omtrek van Flers geen gevolg.

De zware regenvallen duren voort. Zuidelijk der Ancre werden heftige vijandelijke tegenaanvallen afgewezen. De vijand bekwam zware verliezen. Wij maakten in dezen omtrek vooruitgang en drongen in vele deelen van vijandelijke loopgraven.

* * *

De oorlog tusschen Italie en Oostenrijk-Hongarije

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 22 Sept. — Niets van belang te melden.

Uit Italiaansche bron

ROME, 21 September. — Uit het Gardameer stonden onze gewapende booten onder vijandelijk geschutsvuur, zonder eenige schade te lijden. In de bergachtige streek tusschen Banoi, Eismon en Astach werden onze aanvalsbewegingen hardnekkig voortgezet, alleszins door overvloedige sneeuwstormen verhinderd.

In den namiddag van 19 September hebben wij eene vijandelijke aanvalspoging op de noordelijke helling van den Col Bricon afgeslagen.

Langs het Julischen front hadden ongelooflijke hevige regens gisteren de werkzaamheid der artillerie beperkt.

In het Huegelgebied, oostelijk van Görz, heeft een onzer afdeelingen eene nieuwe stelling bij St-Katharina bij middel van eenen plotselingen overval bezet.

Op den Karst werden vijandelijke afdeelingen, welke onze stellingen op de hoogte 208, zuidelijk van Vila Nova (Nowa Vas), poogden te overrompelen, verder met verliezen teruggeslagen.

* * *

Russisch-Poolsche-Galicische grens

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 22 Sept.

Front van aartshertog Karl: De aanvallende bewegingen der Russen in de Karpathen hebben gister wat afgenomen. Ten noorden van Dorna-Watra, ten zuidwesten der stoeterij van Luczina en in het gebied der Ludowa werden vijandelijke aanvallen afgeslagen. Ten zuiden van Bystrzoo gingen de gister door ons bezette hoogten weer verloren. Anders niets van belang te melden.

Front van prins Leopold: Bij het leger van oppergeneraal Boehm-Ermelli nam het geschutvuur in heftigheid toe. Ten oosten van Swiniuchy zond de vijand nieuwe kolommen af op onze aanvallende troepen, maar zij werden overal teruggeslagen.

Uit Russische bron

PETROGRAD, 22 September. — Westfront: Aan Stochod, dichtbij den spoorweg Kowel-Rowna, had de vijand stellingsgewijze het offensief hernomen. Zij werden overal teruggeslagen.

In de Korntnitza-Swiniuchistreek werd verder gestreden. Wij hebben zes officieren en 687 man gevangen genomen. Onze vliegtuigen volbrachten eenen aanvalsvlucht over de streek Lokatze-Rogowicze-Markowicze. Zij wierpen op vijandelijke kampementen en transporten met goed gevolg bommen. Een vijandelijk vliegtuig, dat den strijd tegen de onzen opnam, bekwam beschadigingen en ging spoedig naar beneden.

In de Karpathen, in de streek ten oosten van Pantyraberges bemachtigden onze troepen eene vijandelijke stelling op eene der hoogten en maakten eenen officier, een kadet en 437 man gevangen. Zij veroverden zes machinegeweren en groote hoeveelheden wapenen en schietvoorraad.

* * *

De oorlog op den Balkan

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 22 Sept. — Niets van belang te melden.

Uit Bulgaarsche bron

SOFIA, 21 Sept. (Officieel). Macedonisch front: Gisteren is aan den toestand der troepen om Florina en op de hoogte der Kaimaktschalan niets veranderd. De dag verliep tamelijk rustig. Een Russische aanval op de hoogte 270, noordelijk van het dorp Armenik mislukte. De vijandelijke bataillons werden in wanorde teruggeworpen. In 't Moglenitzadal en op beide oevers van den Wardar zwak kanonvuur. In 't Strumadal en langs de kust van de Egeische zee rust.

Roemeensch front: Langs de Donau rust. In de Dobrudscha versterkten onze afdeelingen zich in de veroverde stellingen.

De dag van gisteren kenmerkte zich slechts door zwakke gevechten op beide kanten. Duitsche vliegtuigen vielen gunstig de spoorlinie bij Tschernawoda aan en richtten er groote schade aan. Een uit 20 eenheden bestaand Russisch eskader beschoot zonder gevolg de hoogten noordelijk en oostelijk van het dorp Perweka. Onze watervliegtuigen deden eenen aanval van vijandelijke vliegtuigen op Warna mislukken.

De Oorlog tusschen Oostenrijk en Roemenie

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 22 Sept. — Onveranderden toestand zonder belangrijke gebeurtenissen.

* * *

OP ZEE

Getorpedeerd

BERLIJN, 22 September. (Officieel). — Een onzer onderzeeërs heeft op 17 September in de Middellandsche zee een vol bezetten vijandelijken troepentransportstoomer in den grond geboord. Het schip zonk binnen de 43 sekonden.

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 22 Sept. — In het zuidelijk gedeelte der Adria werd de fransche onderzeeër Faucault in den grond geschoten door een onzer zeevliegmachienen, dat geloodsd werd door den fregattenluitnant Seleczeny, vergezeld van fregattenluitnant vrijheer Klimburg als opmerker. De gezamenlijke bemanning, 2 officieren en 27 mannen, waarvan velen gingen verdrinken, werden door eerstgenoemd vliegmachien, ondersteund door een tweede gered en gevangen genomen. In het tweede vliegmachien bevonden zich als loods de lijnscheepsluitnant Komfovec en de zeevaandrig Severa als opmerker. Eene halve uur na de gebeurtenis werden de gevangenen door eene torpedoboot opgenomen, behalve de twee officieren, die in de vliegmachien naar de haven gebracht werden.

De fransche onderzeeër had eene waterverplaatsing van 500 ton en behoorde tot eene groep van booten die tusschen 1910-1913 gebouwd werden.

Vlootkommando.

In het Buitenland

In Duitschland

De heropening van den Rijkedag

Naar het «Berliner Tageblatt» meldt, zal de rijkskanselier zijne groote redevoering in de eerste zitting van den Rijksdag, op 25 September, houden. Of de Staatssekretaris van binnenlandsche zaken zijne uiteenzetting over den ekonomischen toestand denzelfden dag of eerst op eene der volgende zittingen geven zal, staat nog niet vast.

In Holland

In het Parlement

Het Hollandsch parlementair Bureau heeft als eerste kandidaat voor het voorzitterschap M. Goeman Borgesius aangewezen; als tweede kandidaat partijgenoot J.-H. Schaper.

Socialistische betooging

AMSTERDAM, 22 September: Eene indrukwekkende betooging, door de sociaaldemokratische Arbeiderspartij ingericht tegen het militarisme en de levensduurte, had plaats op het oogenblik dat de Kamer heropend werd. De politie joeg de menigte uiteen, en eene afvaardiging overhandigde aan de Kamer een vertoog.

Vele suffragetten namen deel aan de betooging.

In het leger

De opperbevelhebber der legers te land en te zee der Nederlanden komt een verslag openbaar te maken aangaande eene proef over den invoer van schaapvleesch in de voeding der troepen. Deze proef is volkomen geslaagd en de minister van oorlog schrijft heden voor dat het voedingregiem van alle troepen, te rekenen van heden, ten minste een dag per week schaapvleesch zal bevatten.

In Engeland

De nieuwe zittijd

LONDEN, 22 September: De «Times» schrijft dat een der eerste kwesties welke het parlement zal te bediskuteeren hebben na de heropening van het Lagerhuis deze zijn aangaande de reserven voor het leger. Drie kwesties dringen zich op:

1. Terugkeer tot op 45 jaar voor de ouderdomsgrens voor den dienstplicht;
2. Uitbreiding van den algemeenen dienstplicht tot Ierland;
3. Oproepen der jongelieden, beroepen en bedrijven uitoefenend, die hen heden van den werkdadigen dienst vrij maken.

Casnauveld

De «Daily Telegraph» vindt in de laatste verlieslijst van Engeland den naam van bevelhebber Cedric C. Dickens, kleinzoon van den Engelschen romanschrijver.

In Frankrijk

Verandering in den Etat-Major

De divisio-generaal Duport is tot overste van den Franschen Etat-Major benoemd, in vervanging van generaal Graziani, die tot Kommandeur van het Legioen van Eer is benoemd en die uit zijn ambt is ontheven, op zijne vraag, voor gezondheidsredenen.

OP DEN BALKAN

In Griekenland

Separatistische beweging

AMSTERDAM, 22 September. — Volgens den «Nieuwe Rotterdamsche Courant» wordt uit Athene gemeld, dat eene splitsing in 't gansche land ontstaan is, die bijna onmogelijk te overzien is. Op eene verzoening tusschen koning Konstantijn en Venizelos, die alleen rust brengen kan, schijnt geene hoop meer te bestaan. Er is eene separatistische beweging tusschen oud- en nieuw Griekenland aan 't ontstaan. 't Gerucht loopt dat in den naasten tijd deze beweging een bepaalden vorm zal aannemen.

In Roemenie

De berichtgevers

KOPENHAGEN, 22 Sept. — Volgens den «Djen» heeft de Roemeensche regeering aan de regeeringen der geallieerden en der neutralen medegedeeld, dat de opperbevelhebber van het Roemeensche leger de aanwezigheid van dagbladberichtgevers aan 't Roemeensche front verboden heeft; het verbod geldt zoowel voor de Roemeensche als voor de buitenlandsche berichtgevers.

In Zweden

De parlementaire verkiezingen

STOCKHOLM, 22 September: De verkiezingen voor de Eerste Kamer afgelooopen zijnde, liepen over 24 zetels. Van de rechterzijde is niets veranderd, maar de vrijdenkers verloren twee zetels en de demokraten wonnen er twee. Onder de nieuw gekozenen, vernoemt men Staaff Larsson, minister van zeewezen, groeger der radikale partij.

In het parlement

STOCKHOLM, 21 September: De geheime kommissie van den Zweedschen Rijksdag is tot eene zitting bijeengeroepen geworden, die, van zoodra de ministers Hammarskjöld en Wallenburg uit Kristiania zijn teruggekeerd, zal plaats hebben.

In Noorwegen

De Skandinaafsche ministerkonferentie

CHRISTIANIA, 22 Sept. — Volgens het officieuze «Dagblad» zou de ministerkonferentie reeds heden zondag gesloten worden. Reeds zaterdag is slechts eene morgenzitting gehouden. Na de sluitingsvergadering zal de ambtelijke melding over den uitslag der beraadslagingen bekend gemaakt worden.

In Denemarken

De Skandinaafsche regeeringen en de oorlog

Zooals wij gemeld hebben zijn de ministers der scandinavische landen gister andermaal samen gekomen om te onderhandelen over de houding die zij hebben aan te nemen gedurende het verder verloop van den oorlog en de onderhandelingen over den vrede.

Over de besluiten die genomen zijn weet het toongevend blad Berlingske Tidende onder meer het volgende te melden, dat van groot belang kan genoemd worden:

«De taak die den scandinavische ministers is opgelegd kan in drie gewichtige vraagstukken onderverdeeld worden als volgt: het vraagstuk van het verder volhouden der neutraliteit, het vraagstuk eener tusschenkomst in het belang der vredesonderhandelingen, plus dit der stappen die dienen aangewend te worden opdat de scandinavische landen hun woord te zeggen hebben over de voorwaarden waarin de vrede zal gesloten worden. »

Onder den vorm van wenschen werden volgens hetzelfde blad nog de volgende beschouwingen aangenomen:

« Er moeten kost wat kost pogingen aangewend worden om een einde aan den afschuwelijken oorlog te stellen... Wie kan zich met deze zending anders gelasten dan de regeeringen der onzijdige landen? Het is volstrekt noodig dat zij zich onverwijld onderling verstaan om gezamenlijk op te treden, willen zij niet vroeger of later, in zekere maat, voor het groot gevaar staan, van ook de oorlogskosten te moeten helpen dragen en vergoeden.

» Wij moeten langs een anderen kant overwegen dat van den eenen dag tot den andere de eene of de andere ramp op het oorlogsveld tot eene onmiddellijke sluiting van den vrede kan leiden, zooals eene gebeurtenis den oorlog heeft uitgelokt. Op dat alles moeten wij voorbereid zijn. Daarom moeten wij denken aan eene derde samenkomst van de scandinavische ministers en hopen dat zij zal voeren tot meer wezenlijke uitslagen en zakelijker beslisten. Van dezen oogenblik afaan moeten wij uitgaan van het standpunt dat wij voor een zwaren taak staan en dat wij tot wezenlijke daden, tot eigenlijk werk moeten overgaan. »

Het spreekt van zelf dat de scandinavische bladen van alle richtingen zich druk bezig houden met de besluiten die door de ministers genomen zijn en de heele menschheid mag hopen dat de regeeringen even goed zullen overeenkomen om het verheven werk voor den vrede eindelijk krachtig aan te vangen.

In Australië

De persoonlijke dienstplicht

MELBOURNE, 22 September: De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft, met 47 stemmen tegen 13, een referendum gestemd aangaande de aanneming van den persoonlijken militairen dienstplicht.

In China

Het antwoord van China

Volgens een telegram uit Peking heeft de Chineesche regeering haar antwoord overhandigd op de eischen van Japan, gemaakt tengevolge der tusschengevallen van Tchentchatoun. De inhoud van dit woord is niet openbaar gemaakt. Men weert evenwel uit vertrouwbare bronnen dat China kategoriek geweigerd heeft voldoening te geven op al de Japaneesche eischen van politieken aard.

In Mexico

Villa en Carranza

LONDEN, 22 Sept. — Een telegram uit Washington zegt, dat 1000 man van Carranza zich bij Villa aansloten toen hij Chihuahua aanviel.

****
Koopt de laatste loten van de Tombola der Tentoonstelling van Nijverheid en Kunst — TREKKING MAANDAG
****

IN BELGIE

De gezondheid van M. Pirenne

In een brief, door M. Pirenne aan een partijgenoot Emiel Vandervelde, Staatminister, geschreven, geeft de gunstig gekende geschiedkundige volgende bijzonderheden over zijn bestaan in Duitschland:

« Uit Holzminden: Ik stuur U van hier uit een vriendschappelijken groet en wensch U een zoo goede gezondheid als deze in de welke ikzelf me mag verheugen. Mijne gevangenschap verloopt zonder teveel vervelling. Ik kan werken en ik geef hier twee leergangen, de eene voor de studenten, over de ekonomische geschiedenis van Europa, de andere meer voor het volk, voor onze medeburgers, over de Geschiedenis van België. Beiden worden ijverig gevolgd en ik verheug mij te gelooven dat ze, de een en de andere, eene afwisseling aan hunne toehoorders bezorgen. Ik heb niets noodig. De bevoorradingen komen me tos. Ik weet niet waar nog plaats te vinden om ze te bergen. »

Landbouwbelangen

Vergadering te Gent van 22 September

Karbuur. — Er is eene zekere hoeveelheid karbuur toegekomen; een Gentsch huis verkoopt hem aan den vastgestelden prijs.

De gemeentebesturen kunnen er eene zekere hoeveelheid bekomen.

Levering. — Wij hebben gevraagd dat de gemeenten het gruis zouden terug bekomen van het graan dat zij geleverd hebben.

De gemeenten der kommandantur Gent zouden wel doen eene vraag te zenden aan het Provinciaal Voedingskomiteit, om het gruis dat voortkomt van het graan dat zij leverden, terug te bekomen.

Afval van garst zal in het kort te bekomen zijn.

De gemeenten, maatschappijen en bijzonderen moeten eene schriftelijke aanvraaglijst zenden, opgevende het getal kiekens, aan de gerstencentrale, die de beddeling zal doen.

Ammoniak-Sulfaat. Het is aangekomen. De gemeenten worden verzocht zoo spoedig mogelijk hunne aanvraag aan ons te doen.

IJzerslakken met 16 tot 17 % fosforzuur worden ons aangeboden. Prijs 12 tot 13 fr. aan de landbouwers geleverd.

Schriftelijke aanvragen ons onmiddellijk te zenden, — in alle geval vóór 29 dezer.

Zaaitarwe of zaairogge kan niet komen — daar wij in ruiling geenen rogge of tarwe kunnen leveren.

IN OOST-VLAANDEREN

Te Aalst

ROND EENE UITZETTING

De laatste akte is afgespeeld.

Het behoeftig gezin waarover wij reeds spraken is verleden zaterdag met gansch het inboedeltje op straat gezet.

De eigenaar, M. Camiel Rombaut, luitenant der Dornisten, haalt eere van zijn werk!

Inderdaad, hij smaakt het genoegen een gezin dakloos te hebben gesteld, omdat het niet 1,50 fr. huishuur per week kon betalen van een inkomen dat is: twee kilos brood, zes kilos aardappelen en 4,50 fr. werkloozengeld per week.

Gelukkig dat enkele geburen de meubelkens hebben ingenomen en het gezin tijdelijk bij een familielid ingenomen is.

Het is eens te meer vastgesteld dat onze beruchte Scheidsraad hier den medeplichtige speelt door het vellen van dergelijke vonnissen, en wij mogen het een geluk heeten dat er nog zoovele eigenaars zijn met een hart die den toestand van 't volk beter kennen. Want, moesten alle eigenaars hunnen toevlucht nemen tot dezen Scheidsraad, hewel de stad zou mogen beginnen met interneerkampen in te richten om de familiën te herbergen die de straat zouden worden opgeworpen!

A. N.

Te St-Amandsberg

BIJ ONZE TIJDELIJKE LANDBOUWERS

Toen bij het begin des jaars de braakliggende gronden van de Woltersiaan (kant onzer gemeente) aan de werkloozen afgestaan werden, opdat deze het zouden beproeven door eigen arbeid, delving en bemesting, die aarde zóó malsch en vettig te krijgen, zoodat kon worden verhoopt de voorgenomen planting van aardappelen en andere zaaiingen een' prachtigen oogst te doen voortbrengen, waren vele werklieden er niet over te spreken een stukje grond aan te vragen. Weliswaar stonden ze niet alleen voor de moeilijkheid van het koopen van plantgoed, maar er lagen daar bergjes allerhande vuilnis te verwijderen, hoopen steengruis effen te raken en het grootste gedeelte van den vroegeren hof Wolters was plat en hard als keien geloopen door voetbalspelers en meerdere sportmannen; doch ondanks dit alles en nadat in het voorjaar eenige grondverdeelingen gedaan waren, begonnen reeds enkele arbeiders hun lapje te ieen gekregen land om te spitten en het zorgvuldig door boomtakken met ijzerdraad en koorden af te spannen. « Zien doet gedenken », en andere door de lange crisis getroffenen volgden algauw, vol moed, alhoewel onzeker van de opbrengst.

Aldus zagen wij onze arbeidsloozen, als tijdelijke boeren, gedurende den langen termijn der grondombelving, zijne bemesting, bij zaaiing en beplanting, zonder goeden raad en de noodzakelijkste aanwijzingen geven, terwijl zij tevens zorgden voor het bijhalen der verschillende landvetten om ten slotte onder hen een verplichtenden nacht- en dagwaakdienst in te richten.

Gedurende den groeitijd en na een paar maanden van oeste vlijt met naarstige bewerkingen op den hun afgestanen grond, stonden onze landmans dagelijks op het veld in groepjes, besprekende hunne meeningen, gevoelens en voorspellingen over de door hunnen arbeid te plukken vruchten.

En eindelijk is die tijd aangebroken.

Verleden week, bij onze wandeling langs de frissche Schelde en de lange Woltersiaan, bemerkten wij er groote bedrijvigheid. Algemeen was het uitsteken der aardappelen begonnen, de gansche familie voor dit nuttig karweitje ingespannen en wij konden nu konstateeren aan de vele blootgelegde schoone en groote knollen niet alleen, maar ook aan de lachende gezichten onzer werkloozen-landbouwers, dat hun zwoegen met eenen prachtigen uitslag bekroond was; zelfs de veelvuldige regens welke dezen zomer neervielen, hadden in dezen nog zandigen grond niet de minste stoornis aan den groei der pataten veroorzaakt.

Van de andere op de gemeente in leening gegeven perceelen land vernamen wij ook goed nieuws over de opbrengst van den voedenden aardappel en verscheidene groenten...

Waarschijnlijk zal daarmede een deel onzer door den oorlog geknakte arbeidersbevolking met die onontbeerlijke en ten huidigen dage zoo dure pataten, den aanstaanden winter kunnen doormaken.

Werden alreeds vooruitzichten over dit nieuw bedrijf door de werkloozen voor het toekomend seizoen ingezet, wij vertrouwen dat tegen dien tijd de vrede het geluk zal medebrengen naar onzen gewonen werkkring terug te keeren, tot heil der gansche menschheid!

Kijker.

Arrondiss. Dendermonde

Te Lebbeke

EEN SCHOON VOORBEELD

Wanneer men eens langs de velden wandelt, ziet men onze naarstige boertjes zorgvuldig werken om de aardappelen in te oogsten en weg te bergen. Zelfs menschen die maar eenige voeten gronds bezitten en die vroeger tot moeshof diende, hebben niet geaarzeld er aardappelen op te planten.

Maar hoe pijnlijk treft het niet, wanneer men langs groote eigendommen gaat, door eene haag omsloten, en waar vroeger eenige werklieden en kleine burgers een stuk van huurden, wat hun door het niet meer kunnen betalen der huur, ontnomen werd.

Nu is die groote eigendom beplant, niet met aardappelen, het zoo hoogst noodige voedsel, maar met tabak, waarvan de eigenaar groote prijzen zal kunnen maken.

Die eigenaar is — o, ironie! — onze burgervader, die het goede voorbeeld zou moeten geven en zijne boeren aangeraden heeft zooveel mogelijk menschenvoedsel te planten en de zaaien. Hij raadt een ander aan te werken voor het welzijn van het volk en hij zelf werkt voor het welzijn van zijn ... *coffre-fort*.

Hier past dus het spreekwoord : « Luistert naar mijne woorden, maar ziet niet naar mijne daden »!

Een boer.

Te Wetteren

EENE VERGELIJKING

Het is een gekend feit, dat in de talrijke steden en groote gemeenten waar samenwerkende maatschappijen zijn opgericht, het ledental dier maatschappijen verre het ledental der vakvereenigingen overtreft.

Hier in Wetteren is het juist het tegenovergestelde. De vakvereeniging der Broederlijke Wevers alleen heeft een grooter aantal leden dan de Samenwerkende Maatschappij De Zon.

Het mag wel vermeld worden dat, in verhouding van 't aantal fabriekwerkers, Wetteren eene eerste plaats bekleedt onder de vereenigden. Dit is te danken aan de werkzaamheid van een aantal goede kameraden. Maar de groote massa der leden leeft niet mede in de vereeniging, gevoelt en begrijpt nog niet juist de groote roeping welke de vakvereeniging te vervullen heeft. De meeste leden denken hunnen plicht volbracht te hebben wanneer zij hunnen inleg betaald hebben, en laten al het werk en den last over aan de werkers van goeden wil.

Hier zijn de werklieden die het doel, het nut der samenwerking begrijpen, nog in minderheid.

Evenals in de meeste plaatsen waar men eene Samenwerking opricht, is het bijzonderlijk eene batterij, een handel in kruidenierswaren of kolen, die de aandacht en de werkzaamheid der bestuurders heeft aangetrokken. In groote steden, zooals Gent, — om bij onze vergelijking bij die stad te blijven, — heeft men dan nog magazijnen van ellegoederen en manskleederen, leder- en schoenmagazijn, apotheken, brouwerij, enz. Hier moeten de bestaande inrichtingen uitgebreid en tot zekere hoogte gebracht worden, alvorens men kan denken aan andere werken. Want het verschil in voortbrengst en verkoop tusschen de inrichtingen van Gent en Wetteren is te oneindig groot, en de vergelijking toont aan, hoe zwak wij hier nog op gebied van samenwerking zijn.

De bakkerij Vooruit, te Gent, is eene der schoonste en best ingerichte; hare voortbrengst is wekelijks meer dan 150,000 brooden. In verhouding der bevolking zou de Maatschappij De Zon wekelijks 15,000 brooden moeten voortbrengen en het zal voorzeker nog lang duren om het zoo ver te brengen. Voorloopig kan men aan zulk getal niet denken.

Voor den handel in kruidenierswaren heeft de Maatschappij Vooruit een centraal magazijn met 26 welingerichte winkels, waarvan de minst bevoordeeligste een zakencijfer heeft welke de ontvangst van den eenigen winkel der Maatschappij De Zon nog ver overtreft. Op dit gebied zijn wij nog ver ten achter.

De groote kolenmagazijnen waarover de Maatschappij Vooruit beschikt, laten haar toe overgroote hoeveelheden kolen te bestellen, en wekelijks is er een afzet van meer dan een groot schip kolen. In Wetteren zijn wij nauwelijks begonnen; er is dus nog geene vergelijking te maken.

Het is dan ook dank aan die groote uitbreiding der samenwerking, dat de Maatschappij Vooruit zulke schoone voordeelen, zooals: een deel op de aankoopen, een pensioen in den ouden dag volgens de belangrijkheid der aankoopen gedurende een zeker getal jaren, een kraam-, ziekte- en overlijdensfonds heeft kunnen tot stand brengen, alsook bijzondere stichtingen voor de bedienden, belangrijke ondersteuningen aan allerhande kunstkringen en andere werken van maatschappelijk nut.

Zoolang de Samenwerking in Wetteren zoo onbeduidend blijft, kan er ook op dit gebied niets van beteekenis ingesteld worden.

Zal er dan van de werklieden in Wetteren moeten gezegd worden dat zij minder bekwaam, minder vatbaar zijn om bij middel der samenwerking den toestand van hun gezin en hunne klasse te verbeteren?

In dezen tijd van groote armoede, diepe ellende, zijn reeds vele huishoudens terug in de klauwen gevallen van handelaars waar krediet gegeven wordt; zij weten dat zij bedrogen worden en gaan aldus gebukt onder een vernederenden toestand.

Wij roepen u dus toe, werklieden van Wetteren, gehoor te geven aan onzen oproep: lid te worden der Sam. Maatschappij De Zon, uw brood te bakken in onze bakkerij, uwe kruidenierswaren te koopen in onzen winkel en kolen te branden die gij kunt bekomen in ons magazijn der Nieuwstraat of die te huis besteld kunnen worden.

Wilt gij allen eendrachtig mede werken, dan bewerken wij hier in Wetteren op korten tijd een verbazenden omkeer ten voordeele der werklieden en der partij.

Ch. V.

Te Zele

DE AARDAPPELKWESTIE

Eenige dagen geleden meldde een affiche dat gansch de oogst in beslag genomen werd en dat verkoopers aangeduid waren die zouden koopen aan 12 en verkoopen aan 15 centiemen per kilo.

Elkeen was tevreden, denken: «Nu gaan wij zeker aardappels krijgen en zullen wij niet zooals verleden winter van Pontius naar Pilatus moeten loopen om er eenige te bemachtigen ».

Maar, helaas, 't was weer een bericht op papier: men had zonder den waard gerekend. Ons gemeentebestuur heeft altijd de beste inzichten, maar het heeft af te rekenen met zijne kiezers: de boeren.

Zoo komt het dat het volk hier weer eens de dupe is van zijne lamlendige bestuurders.

Men ziet nu ondanks dat briefje gansche dagen karren aardappels bij de rijke binnen voeren, aan prijzen ver boven de bepaalde.

En de overheden of de politie ziet dat niet!

Maar wij, wij sullen niet gedoogen dat weer alle eten verkocht wordt aan woekerprijzen terwijl er onder het volk ontbering wordt geleden.

Als gij door eigenbelang of voor politieke vrees niet durft handelen, zullen wij handelen. Dat zeggen:

De Zeelsche Socialisten.

GENT

Volksschouwburg « Vooruit »

(FEESTLOKAAL, St Pietersnieuwstraat)

Regie: F. Demoy. Orkest: J. Vander Meulen

Zaterdag, 30 September, Zondagen 1, 8 en 15 October, telkens om 7 ure, opvoering van

DE VLASGAARD

Vooraf:

LIVA

Als bewijs van het overgroot succes door « De Vlasgaard » bij vroegere opvoeringen bekomen, halen wij hier enkele loftuigingen, over den toondichter en zijn werk, aan, door onderscheidene bladen van dien tijd gegeven:

« Wat vooral treft in « De Vlasgard » is de puike orchestratie; de partituur is onder opzicht van begeleiding doorzaaid met echte pereltjes; zij leeft en trilt. » *Gaz. van Gent.*

« De opvoering van « De Vlasgaard » is een triomf geweest. Door gansch het gewrocht ruischt een rijk leven, vol gevoel en teederheid, vol storm en hijgende woestheid!...

» Wat Vander Meulen vooral kenmerkt, is de nauwgezette zorg waarmede hij elke gewaarwording zijner helden weet te schetsen. Hij is de koning der koorschrijvers: daar munt hij bijzonder in uit. Dat bewijzen de koren: « *De avond zijgt als zegen* » (1e bedrijf), zoo zangerig en medeslepend; dan: « *De wolken zijn weg en de donder is stom* » (2e bedrijf), die wonderwel den doorgestanen schrik van het onweder kenschetst; en het krachtig: « *Leven de Leye en de Leyelanden* », dat galmt en klinkt als hartschreeuw der Westvlaamsche akkers.

» Meer zouden we kunnen aanhalen, maar genoeg. We zeggen liever kort en goed: « De Vlasgaard » is een meesterstuk, een ruwe greep uit het ruwe leven onzer Vlaamsche boeren; mengsel van piëteit, liefde, slaafzijn en... dronkenschap. » *Vooruit.*

« De Vlasgaard » is ontegensprekelijk het meest karakteristische werk van J. Vander Meulen. Met dit werk heeft hij zich als een onzer beste Vlaamsche dramatische toondichters doen gelden. Zangerig en vol melodij, past zijn muziek zich om het best toe aan de verschillende ten tooneele gebrachte toestanden. De toondichter kwam er toe een werk van een heerlijke lokale kleur te scheppen, stoutweg werkende in den volkstrant, maar zonder tot het kleinzielige over te gaan: dit bewijst de heerlijke en grootscheenvoudige finaal van het 1e bedrijf; het zeer bewogen 2e bedrijf met de schoone verheerlijking van het vlas en eene apotheose van een wonderbaren en volmaakten samenhang; alsook de gansche dramatische kracht der 2 tafereelen van het 3e bedrijf, met tusschenin het merkwaardige intermezzo. » *La Flandre libérale.*

« Vander Meulen schrijft uitmuntend voor het tooneel. Hij heeft de inspiratie frisch en gemakkelijk. Zijn werk is niet gezocht. Onder de beste deelen er van noemen wij het lied van Ceelken aan het weefgetouw: het is waardig van een Schubert. »

La Lorgnette.

« Zelden hadden wij gelegenheid een letterkundig werk, als « De Vlasgaard », van R. De Clercq, te genieten. De eene prachtige bladzijde volgt de andere op; zekere deelen zijn van een heerlijke vlucht en een wonderbare gratie. Was het dan te verwonderen dat een meester als Van der Meulen er een meesterwerk van maakte, niet onderdoende voor de opera's van Wambach, De Boeck, Gilson en zelfs J. Blockx? »

Le Courrier d'Ostende.

« De muziek is puik en doet den componist alle eer aan. Vander Meulen neemt met eenen meestersprong plaats onder de scheppers onzer Vlaamsche operakunst. De algemeene dramatische bewerking is levendig en goed. « De Vlasgaard » is een verblijdende openbaring: het werk zal blijven en zijn weg maken buiten zijn bakermat. »

Brugsche Beyaard.

Bovenstaande beoordeelingen zijn door zich zelf welsprekend genoeg. Wij kunnen dus slechts de partijgenooten en kunstliefhebbers aanmoedigen de vertooningen van 30 September, 1, 8 en 15 October bij te wonen. Alle dagen zijn kaarten en programma's aan het winket te verkrijgen. Middenvoorrij, 1,50 fr.; voorrij, 1,25 fr.; 1e achterrij, 1, 00 fr.; 1e galerij (1e rij), 1,00 fr.; 1e galerij (2e en 3e rij), 0,75 fr.; 2e achterrij, 0,60 fr.; balcon, 0,50 fr.; 2e galerij, 0,35 fr.; 3e galerij, 0,25 fr.

Programma met uitleg: 0,10 fr.

Handelsbriefwisseling met Holland

Lijst der brieven van Holland gekomen en niet afgehaald op 21 September 1916:

Axmenster; Algoet, St-Amandsberg. — F. Boon; Boon; Buyck, 40, Brugsche st.w.; Leon Bressers; O. Bouton; Burgemeester Lokeren; id. Stekene; Buyl, Cherscamp; Bekaert, Watervliet; Bouckaert, Waterschoot; Bruyndonck, Aalst. — Ch. Caytan; Carels Ch., St-Amandsberg; Cornelis-Deraeve; Cornelis H., Melle. — Dhaeseleir, Vogelmarkt; Decosseaux avocat; Desmet-Frechier; Demoerloose, Kl. Dok; Dutry-Joos; Devriendt frères; Derechter-Bracke; Delescluze, r. Avenir; Delaender, Pauwstr.; De Vuyst, Gentbrugge; Delaruye-Cardon, Ledeberg; Dalliere id.; De Roose id.; Dendein, Destelbergen; J. Dobbelaere, Somergem; Dauwe, Eecloo; De Bethune, Alost; Société Dender, Termonde; Depauw, Wachtebeke; A. Decrook, Gavere; Depaepe, Zwijnaarde; J. Dubois, Wondelgem; R. Dedier, Denderhautem; Demaeyer-Cool, Haasdonck; F. Dejonghe, Beloele; R. Devos, Saffelaere; Dewalsche, Bouchaute; Declercq, Beirvelde; Demeyer, Meirelbeke; Dekoker Aug. id. — V. Foulon; M. Frembgen; A. Fiévé; J. Fouquet; Force Mécanique Waereghem; J. Gysel, St-Laureins; A. que, quai Industrie; Filature Rabot; Aug. Goeman, St-Elisabethsgracht; Gernay, Ghysselinckx, Aalst; Gemeenteontvanger Bouchaute. — Hollandia; V. Huygebaert; Hartmann; Hollebuck, Beirvelde; Holderbeke, id. — Ide, Terneuzenlaan; Institut St-François Xavier, Bruges. — L. Kock; J. Key. — P. Laget, zaadhandel, Lieve; A. Leirens; Lammens, Muide; Lys; Linière Gantoise; Lootens, Gottehm; F. Lambrechts, Temsche. — Michels bij Mad. Vandermeeren, Kasteellaan; Marie Meent, Erembodegem; Mast, 54, Guido Gezelle, Brugge; M. Nicaise; Naessens, Thielt.

E. Prayon; T. Picha Cie; Mme Piehl; A. Pols, schip Henri Elza; Primo, Temsche; Piens, Dendermonde; Pauwels, Meirelbeke; Notaire Rombaut; J. Raquez; H. Rooze, Ham; Rutsaert, notaris, Melle; Broeders Strop; Soetaert, Visscherij; J. Schepens, Kl. Dok; Overste St-Jan-Baptist, Selzaete; F. Spiens, Erembodegem; Stevens-Arbroscheer, Oost-Eecloo; L. Sander, Schoolstr., Aalst; Thienpont, Audenaarde; Union du Crédit; Tack F., St-Gilles-Waes. — A. Vanloo visch; Vanliedekerke, Lievekaai; Volksbelang; Vanden Reynst-Carlton; Vandenberghe-Vinquart; Vanderheyden frères; Vanherrewege, notaris; Vanherrewege r. Froebel; Vanderstraeten change; M. Verdonck, St-Amandsberg; Vanhecke Vve; D. Valcke Depre id.; Vve Vandenhaute id.; E. Vanhaelst, Begijnhof houtte id.; Vandevoorde bij Wittouck, Selid.; M. Vandeputte, Gentbrugge; L. Vanzaete; Vandoorne, Eecloo; Vanwilderode, Denderwindeke; Van Garsse, Moerbeke; Vanlooy, Moerbeke; Versele, Zulte; Vanhoorebeke, Langerbrugge; Vandervennet, Evergem; Vandeperre, Beloele. — Willemot-Ghesquiere; Waeyenberge W.

Brieven voor Loochristy: Adriaenssens; Buylo; P. Deschryver; Horticulture des Flandres; A. Nys; Vandorsypt; Verschueren; Vandenabeele; A. Devreese; J. Lauwaert; Bracke.

Geweigerde en bestelbare brieven: Hofman, St-Liévin, 18; J. Vandevelde, Evergem; Daerinck, Sevenecken; Coucke Desmet, Courtrai; L. Devos, Oost-Eecloo; Decraene, Mullem; Snels Vande Vyver, Sottegem; Decoster, Congostr.

Levensmiddelen

Het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit, Provinciaal Comiteit van Oost-Vlaanderen, Groep Gent, zal gedurende de week van 25 tot 30 September de volgende waren in zijne magazijnen te koop stellen:

Voor allen: [illegible]

Zout 0,10 fr., zonder rantsoen;

Rijst 0.66 fr., rantsoen 250 gr. per persoon.

Voor de eerste helft der nummers:

Smout 2,30 fr., rantsoen 250 gr. p. persoon;

Gebrande tarwe 1 fr., rantsoen 250 gr. per persoon.

Voor de tweede helft der nummers:

Witte bloem 0.60 fr., rantsoen 200 gr. per persoon.

Bestelling van nieuwe Aardappelkaarten

De inwoners zullen hunne nieuwe aardappelkaart bekomen gelijk zij hunne kaart voor het wit brood ontvingen. 't Is te zeggen: Elk inwoner begeeft zich naar het verkoophuis van wit brood, welke hen werd aangeduid en waar hij zijn wit brood koopt, en op vertoon van zijne gezinskaart, zal hij op den gestelden dag en uur zijne nieuwe aardappelkaart verkrijgen.

De inwoners worden verwittigd dat zij, die hunne aardappelkaart in de verkoophuizen op de gestelde datums niet afgehaald hebben, hunne aardappelkaart veel later zullen ontvangen.

De nieuwe aardappelkaarten worden in de verkoophuizen van wit brood afgeleverd van 9 tot 1 en van 3 tot 6 uren.

DAGEN DER BESTELLINGEN:

Maandag, 25 September: Verkoophuis n. 2: Lourdestraat, 50; id. n. 3: Leithstraat, 16; id. n. 4: Landbouwersstraat n. 32; id. n. 5: Matrozenstraat, 16; id. n. 6: Nijverheidslaan, 255.

Dinsdag 26 September: Verkoophuis n. 7: Nijverheidsplaats, 43; id. n. 8: Nieuwe Sasschepoortstraat, 55; id. n. 9: Fiévéstraat, 41; id. n. 10: Godshuisham 126; id. n. 11: Wollestraat, 79; id. n. 12: Joseph-IIstraat, 2; id. n. 13: Kerkstraat, 72 id. n. 14. Rietstraat, 55; id. n. 15: Pannestraat, 61; id. n. 16: Malestraat, 45; id. n. 17: Begoniastraat, 20; id. n. 18: Gezondheidstraat, 40; id. n. 19: Hamerstraat, 144; id. n. 20: Groendreef, 119; id. n. 21: Gouden Sterrenstraat, 49; id. n. 22: Rooigemstraat, 87; id. n. 23: Geitestraat, 41; id. n. 25: Boomstraat, 232; id. n. 26: Rooigemlaan, 17.

(Wordt voortgezet).

Stedelijke Aardappeldienst

Lijst der winkeliers welke de toelating hebben de aardappelen van den Stadsdienst te verkoopen.

1e POLITIE WIJK:

Coppenolle A., St-Catherinastraat, 30; Denys M., Steurstr. 3; Desmet P., Graslei 15; Dierickx V., Roode Torenstr. 12; Gauwbeen A., Gildestr. 10; Hulstaert H., Kouterdreef 5; Kapper, Wwe, Goudstr. 26; Pede, Wwe, Groenselmarkt 15; Saeys K., Korte Meire 12; Stevens A., St-Jacobspl. 9; Van Damme A., Borluutstr. 30; Van der Straeten C., Zuivelsteeg, 2; Van de Walle A., Roskamstr. 14; Van Glabeke, Oude Schaapmarkt 4; Van Grembergen K., Klein Turkije 7; Verhenne S., Oude Kalvermarkt 24; Verhoeven H., Houtbriel 2; Samenwerkende Maatschappij «Vooruit» (*in al hare winkels*).

2e POLITIEWIJK:

Antheunis P., Prinsenhof 41; Bockstaele R., Korte Zilverstr. 41; Behyn E., Papegaaistr. 37; Boone E., Coupure 156; Claeys A., Botermarkt, 12; Coppenholle Th., Annonciadestr. 22; [illegible]

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (203

De Brooddraagster

door XAVIER DE MONTÉPIN

— Drommels!... zegde Ovide, de vuisten ballend. Dat is ongeluk hebben!... Zij heeft mij zeker gezien... Zij kan mij herkend hebben!

— Stel u gerust... Het was donker en de schrik had haar verlamd. Zij heeft aan het gerecht geen inlichtingen kunnen geven over den man die haar aangevallen heeft... De misdaad wordt toegeschreven aan de landloopers, die zoo talrijk zijn in den omtrek van Parijs.

— In dat geval zijn we er van af met te herbeginnen en beter te doen.

— Wacht u er wel voor! hernam Jacques Garaud. Eene tweede poging van dien aard zou voorzeker vermoedens doen ontstaan... die wij, voor alles, moeten vermijden.

XLIV

— Dan laat ge de zaak in den steek? vroeg Soliveau.

— De zaak in den steek laten, als het leven mijner dochter op het spel staat! Nooit!!

— Hebt gij dan een plan?

— Ja.

— Welk is het?

Paul Harmant reikte zijnen medeplichtige een papier over, dat deze nieuwsgierig aannam, en waarop hij de volgende regels las:

«Lucie is in 1861 of 1862 neergelegd geweest in het vondelingshuis te Parijs, waar zij ingeschreven werd onder het nummer 9.»

— Welnu, en dan? vroeg hij.

— Begrijpt ge niet?

— Neen, nog niet...

— Wij moeten weten wie dat kind in het vondelingshuis gebracht heeft.

— Ik begrijp al minder en minder, en i kgeloof dat ge het hoofd verliest! Wat kan u dat schelen, en waartoe kan het ons dienen, te weten wie dat schepsel naar et vondelingenhuis gebracht heeft? Vooreerst zal men weigeren het ons te zeggen, indien wij de voorwerpen niet opgeven, die bij het kind gevoegd waren en die vermeld staan in het proces-verbaal....

— Wij moeten dat proces-verbaal zien te krijgen...

— En hoe dat? als 't u belieft, ten ware wij den register van het vondelingenhuis gingen stelen?

— Kost wat kost moet ik weten of ik niet mis ben...

— Wat denkt ge dan?

— Dat Lucie de dochter is van Jeanne Fortier, die tot eeuwigdurenden dwangarbeid veroordeeld is...

— En waarom denkt g dat?

— Vooreerst om haren naam... Het dochterken van Jeanne Fortier heette Lucie...

— Er loopt meer dan eene koe, die Bles heet.

— Haren ouderdam...

— Dezelfde reden, daar is niets uit te besluiten.

— Eindelijk, haar glaat... Zij gelijkt op Jeanne, toen Jeanne jong was, gelijk twee proeven van hetzelfde portret op malkander gelijken...

— Zoo! zoo! dat heeft meer te beteekenen... als gij niet mis zijt...

— Mijn geheugen is goed...

— Zulke gelijkenis zou bijna eene zekerheid geven... of ten minste eene groote waarschijnlijkheid...

Paul Harmant ging voort:

— Het is in 1861 dat Jeanne Fortier veroordeeld werd... Het is in 1861 of 1862 dat Lucie neergeelgd is in het vondelingenhuis... Dat treft samen.

De voedster, niet meer betaald zijnde, heeft zonder twijfel het kind naar Parijs gebracht, na aangifte gedaan te hebben in hare gemeente, en er zich van ontlast te hebben ten koste der openbare weldadigheid...

— Dat alles schijnt mij goed gegrond, antwoordde Ovide, doch ik begrijp niet hoe het ons kan dienstig zijn.

— Maar begrijp dan, dat, ingeval Lucie wezenlijk de dochter van Jeanne Fortier is, en zoo dat bewezen wordt, zij de dochter wordt van eene diefegge, van eene brandstichtster, van de moordenares van Jules Labroue, en dat Lucien, de zoon van het slachtoffer, haar voorzeker met afschuw zal verstooten.

— Zeer wel! Bravo! Begrepen! Geen woord meer!... Dat is wel gevonden!

— Dus moeten wij ons aan het werk stellen.

— Zeker, maar hoe? Ik herhaal het u, dat wij in het vondelingenhuis geene enkele inlichting zullen krijgen... Dat is geene veronderstelling, dat is zeker... Wij moeten elders zoeken...

— Ja, doch waar?

— Weet gij hoe de voedster heette, bij welke Jeanne Fortier hare dochter had uitbesteed?

— Neen.

— Weet ge ten minste waar zij woonde?

— Ja, te Joigny.

— Welnu, vriend, het is naar Joigny dat er moet gegaan worden. Ik gelast er mij mede, om u dienstig te zijn, gelijk altijd...

— Wanneer vertrekt ge?

— Morgen vroeg...

— Hebt gij geld noodig?

— Dat is geene slimme vraag! Amanda heet mij de oogen uit den kop gekost en ik zit bijna op droog zaad.

Daarin loog Ovide onbeschaamd, doch 't was een middel om zijnen zak te vullen.

— Het is daarenboven meer dan waarschijnlijk, voegde hij er bij, dat men zal pogen geld te slaan uit de zaak, en dat men mij de inlichtingen, welke ik ga halen, duur zal doen betalen... Maar wat geeft u dat? Gij zijt rijk... en 't is voor 't geluk uwer dochter.

(Wordt voortgezet.)

Maandag 25 September, om 4 ure, in den foyer van de Groote Zaal van het « Feestpaleis Vooruit »

TREKKING van de GROOTE TOMBOLA

der Tentoonstelling van Nijverheid en Kuns

hofpl. 2; De Backer J., Yperstr. 77; De Dekker P., Schouwvagerstr. 17; De Komer, Holstr. 112; De Loore I., Verspeyenstr. 44; De Taeye Gust., Korte Zilverstr. 50; De Vreeze L., Struifstr. 1; Ghys B., Ram 27; Hauspy H., Galgenbergstr. 76; Heirbrandt A., Groot Gewat 21; Hollebroeck P., Brugschepoortstr. 5; Maes E., Hoogstr. 32; Morel J., Van Wittenbergstr. 10; Paesbrugge E., Holstr. 124; Peers J., Holstr. 108; Peters Arth. Meersteeg 1; Raes J. Ste-Elisabethgracht 78; Rosier P., Twaalfkamerstr. 31; Rossel H., Wilderoosstr. 8; Schaessens Ch., Brandstr. 20; Tollebeke J., Drapstr. 8; Van Achter J., Verspeyenstr. 1; Vanden Berghe K., Saliestr. 73; Vanden Bossche L., Engelandgat 28; Van Overtveld J., Hoogstr. 92; Verzauteren C., Wijngaardstr. 67; Vermeire E., Raephuisstr. 121; Vlaeminck J., Ste-Elisabethgracht 65; Wyckaert J., Rabotstr., 85; Wyffels L., Twaalfkamerstr. 25; Wuytack M., Bogijnhofpl. 4.

3e POLITIEWIJK :

Blomme L., Populierstraat 38; Braeckman H., Queletstr. 2; De Bock H., St-Antoniuskaai, 6; De Clercq J., Sanderusstr. 31; De Graeve J., Sanderusstr. 26; De Meulenaere V., Kastspiaets 7; De Muynck A., Slijpstraat 9; De Noyette R., Kraanlei 9; De Pue G., Spaarstraat 2; De Raeve I., Van Caenegemstr. 12; Dierickx P., Godshuisham 33; Dubois C. wed., Plataanstr. 7; Goemé wed., Huidevetterskaai 1; Goemé S., Kraanlei 21; Gryp H., Sluisstr. 8; Haenecaert A., Van Crombrugghestr. 24; Hersens Marie, Populierstr. 33; Maeyens Th., Grootestr. 70; Minne P., Tichelrei 52; Palinck A., Kraanlei 23; Pauwels N., Sluizeken 12; Peleman A., Tolhuislaan 112; Pladuyt M., Oudburg 45; Roeck K., Gr. Meerhem 185; Rogiest J., Gr. Meerhem 233; Soetemans O., Kraanlei 83; Valcke L., Berouwstraat 103; Van Autréve, Roodelijvekenstr. 148; Van der Meersch A., Slijpstr. 67; Van Loo P., Sluizekenstraat 2; Van Vooren G., Palingstr. 144; Van Welden J., Kraanlei 17; Verheyen C., Populierstr. 34; Vermeersch Ch., Kraanlei 8; Vermeulen G., Vogelzangkaai 31; Vynckier G., Slijpstr. 38; Westerlinck M., Kraanlei 5.

4e POLITIEWIJK :

Cleemput J., Frans Ackermanstr. 30; De Coster Ch., Van Eyckstr. 31; De Jaegher, St-Lievenstr. 63; De Keizer Ch., Leeuwstr. 48; De Ruyck E., St-Lievenstr. 106; De Schellinck Zulma, Zebrastr. 156; De Smet A., Hertstr. 2; Goudenhoofd H., St-Lievenstr. 284; Labiau (gezusters), Terplastenkaai 12; Lavreau Th., St-Lievenstr. 119; Mortier A., Visscherij 95; Noterman F.; Apostelstr. 13; Pandelaere, Frans Ackermanstr. 32, Roobaert Pr., Hertstr. 57; Sturtewagen E., Van Eyckstraat 44; Van Bockxstaele C., Lge Violettenstr. 80; Van Damme wed., Lge Beomgaardstr. 84; Van den Berghe P., Leeuwstr. 58; Van Hansbeke A., Brusselschestr. 120; Van Hautem D., Belgradestr. 14; Van Rentergem J., Winkelstr. 97; Verpoest Fr., St-Lievenstr. 224; Vlaminck, Brusselschestraat 65.

5e POLITIEWIJK :

Bertrem, Wwe, Nederkouter 81; Boone A., Kortrijkschestr. 241; Canty G., St. Pietersmeuwstr. 60; Colpaert A., Kortrijkschestr. 283; De Busscher Wwe, St-Pietersvrouwstr. 44; De Clercq J., Bagattenstr. 9; De Clercq, Wwe. Rogierstr. 83; De Neyer L., Kortrijkschestr. 181; De Snoeck Th., St-Arnoldstr. 4; De Vos J., Lge Kazernstr. 55; Dossche J., Voetweg 224; Driessens S., St-Huberistr. 2; Geerts A., Kortrijkschestr., 74; Goebeert A., Heuvelstr. 11; Hutsebaut A., Heuvelstr. 76; Lenssens E., Heuvelstr. 3; Neirynck A., Bagattenstr. 139; Pecnoor Ch., Kortrijkschestr. 203; Sieron A., Walpoortbrugstr. 20; Sinia J., St-Amandstr. 3; Van Autréve H., Lge Kazernstr. 27; Van Bunder A., Kortrijkschestr. 263; Van den Daele P., Heuvelstr. 82; Van den Meerschaut, Heuvelstr. 6; Van Echelpoel S., St-Pietersvrouwstr. 12; Van Pottelsberghe, Wwe, Roozendaalken 23; Vleurinck Ch., Floberstr. 5; Vyncke I., Heuvelstr. 65.

6e POLITIEWIJK :

Acke G., Geitestr. 126; Claus E., Groendreef 145; Colpaert K., Brugschestw. 259; Coppens J., Phoenixstr. 71; Coppieters G., Hamerstr. 40; De Clercq C., Drongenstw. 260; De Blen L., Brugschenstw. 257; De Bruycker, Groendreef 89; De Coeyer A., Brugschenstw. 281; De Ly M., Gouden Sterrenstr. 32; De Mulder V., Kastanjestr. 270; De Neve P., Werkhuisstr. 41; De Pestel O., Leistr. 20; De Rycke G., Boomstr. 129; De Rycke A., Appelstr. 9; De Vliegher L., Kiekenstr. 89; Duthoi A., Kastanjestr. 204; Elegeert N., Rooigemstr. 136; Gelaude C., Drongenstw. 32; Gyselinck G., Boomstr. 8; Juvenoit G., Olijfstr. 21; Kerckhove J., Drongenstw. 257; Lovaert K., Drongenstw. 150; Martens B., Brugschenstw. 443; Matthys G., Vlasstr. 10; Meersschaert, Wwe, Rooigemlaan 50; Moentjes E., Tulpstr. 44; Nachez B., Kaarderijstr. 85; Overdeput L., Phoenixstr. 81; Pauwels Br., Drongenstw. 24; Pieters Th., Geitestr. 22; Ramont V., Kastanjestr. 69; Roelandt K., Weverstr. 38; Rondas P., Zuidkaai 45; Saccasyn G., Herderstr. 6; Sapyn A; Geitestr. 57; Schellinck E., Kastantjestr. 187; Schoorens J., Peterseliestr. 200; Seynaeve A., Kastantjestr. 187; Slock Rich., Phoenixstr. 35; Van Damme A., Brugschenstw. 454; Vanden Hende F., Hamerstr. 50; Vander Vennet, Brugschenstw. 234; Vande Voorde, Sperrestr. 10; Van de Walle A., Azaleastr. 3; Van de Walle P., Korte Notelaarstr. 6; Van de Weghe O., Kiekenstr. 99; Van Kerrebroeck, Vosstr. 107; Van Looken, Weverstr. 5; Van Rassem, Ambeeldstr. 19; Van Vlaenderen A., Zwaluwstr. 11; Vereecke Br., Boomstr. 85; Vermeulen A., Groendreef 194; Francoys C., Peterseliestr. 172.

(Vervolg morgen.)

Heden Zondag, 24 September, uitdeeling van aardappelen in de wijken 7, 8 en 9. Het rantsoen is 1 kilogr. per persoon. De prijs is 19 centiemen per kilogr.

Stadsnieuws

— BERICHT. — **De Centrale Drogerij en Kruidenierderij JOS. COLLIN** heeft de eer, hare geachte klienteel kenbaar te maken, dat van af 1 Oktober tot 1 Mei hare magazijnen zullen openblijven, des Zondags van **9 tot 1 uur.** (1153

— **VOOR DE DARSEWERKERS.** — Volgend bericht werd openbaar gemaakt: « Op 18 Juli ll. werd U bekend gemaakt dat de Stad verplicht was de Darsewerken vóór den winter stil te leggen en, te dien einde, met September de afdankingen te beginnen.

Op voorstel van de Darse-Commissie en in overeenkomst met het Nationaal Comiteit tot Hulp aan behoeftige Werkeloozen werd het volgende aangenomen: Zullen afgedankt worden, op Zaterdag 23 September aanstaande, de alleenstaande ongehuwden, weduwnaren en gescheidene zonder kinderen ten hunnen laste. Verdere afdankingen zullen later bekend gemaakt worden. Zij zullen trapsgewijze, volgens de familielasten der werklieden, geschieden, indien er op betamelijke wijze gewerkt wordt. Mocht het zoo niet zijn, dan zou de afdanking niet trapsgewijze toegepast worden.

De afgedankte darsewerker zal op den dag der laatste betaling ook dien dag bijbetaald worden, ('t is te zeggen 14 fr. ontvangen voor de volledige week) en zijne kontroolkaart der darsen afgestempeld terug ontvangen. Met deze afgestempelde kaart zal hij zich onmiddellijk moeten begeven in het bijzonder bureel, tusschen de twee darsen, om er eene kontroolkaart tot onderstand te bekomen. Buiten den onderstand van het Nationaal Hulpkruiteit zal ook de afgedankte darsewerker, van wege het Stedelijk Werk der Voeding, daags na zijne afdanking, soep en brood en een bijdeg genieten, elk volgens zijnen bijzonderen toestand en het reglement van het Stedelijk Werk der Voeding, zonder zich daartoe afzonderlijk te moeten laten inschrijven.

De bijleg zal voorloopig, in afwachting der toepassing van het nieuw onderstandsbarema voorgelegd aan den Gemeenteraad, 1 frank zijn per ondersteunend lid van het gezin. Met de nieuwe kontroolkaart zal de belanghebbende zich, den eerstvolgenden maandag moeten aanbieden in het aangeduide stempellokaal. De dagen op dewelke de gedeeltelijke werkloozen werken, moeten zij hunne kontroolkaart niet doen afstempelen maar zij moeten zelf hun dagelijksch loon en den naam van den baas bij wien zij werken op die kaart aanduiden. »

— **NAKLANK VAN EEN ONGELUK.** — De genaamde Opdorp Coletta, die den 18 dezer ten gevolge van erge brandwonden in het gasthuis gebracht werd, is er Vrijdag namiddag rond 4 uren overleden.

— **BOTSING.** — Vrijdag rond 9 uren heeft er op den Brugschensteenweg eene botsing plaats gehad tusschen een tramrijtuig en het gespan van den landbouwer Mastelinck August, van Mariakerke, geleid door hem zelve.

Beide voertuigen zijn beschadigd en beide geleiders licht gekwetst door glasscherven.

— **DOODELIJK ONGELUK.** — Vrijdag morgen rond 11 uren is de genaamde Van Driessche Gustaaf, 58 jaar, daglooner, wonende Molenaarstraat 42, op de Kortrijkschen steenweg door een militaire auto omvergereden en in bedenkelijken toestand naar het hospitaal overgebracht.

De ongelukkige is rond de middag overleden.

Mevrouw weduwe Victor Kluyskens, geboren Elvire Van Heuverswyn en hare kinderen Simone, Yvonne en Nelly; de familiën Kluyskens en Van Heuverswyn, bedanken hartelijk voor de talrijke blijken van deelneming hun betoond bij het afsterven van hunnen betreurden echtgenoot, vader en bloedverwant

MIJNHEER

Victor KLUYSKENS

Gent, Lousberglaan, 64.

Mededeelingen

NIJVERHEIDSSCHOOL, Afdeeling Muide. (Lokaal van Stadsjongensschool Nieuwe Saspoortstraat). — De lessen van rekenen, meetkunde, stelkunde, teekenen, spinkunde, Duitsch en Engelsch herbeginnen den 25en dezer en hebben plaats den Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag telkens van 7 tot 9 ure 's avonds en den Zondag morgen van 9 tot 11 uren. Inlichtingen en inschrijvingen op bovengemelde dagen en uren.

MENSCHLIEVENDE KRING : « De Zonder Naam niet Zonder Hart ». — Bijzondere deeling van 22 September 1916: 850 bons voor eetmalen; 8500 kilos kolen. Gift: Ongemeld 15 fr.

Partijberichten

MAANDAG

NELLIEKRING. — Om 6 1/4 repetitie voor «Le Sorbrier» van Em. Mathieu.

Echte Hollandsche Sneeuwwitzeep

Handelaars & Comiteiten, wilt U in vertrouwen bediend zijn, koopt dan uwe zeep bij de alom bekende firma Lammens, opvolger van het Huis Sudan. Huis gesticht in het jaar 1888. Koningstraat n. 17 Gent. Verkoop voor groothandel alleen. (1166.)

TERSTOND GEVRAAGD. — Een bekwame wagensmid en goede plaatbewerkers, Begijnhoflaan, 38, Gent. (1155.

STADSGROND

De Notaris **HEYSE**, te Gent, Brabandam 65 zal op

MAANDAG 25 SEPTEMBER

om 11 ure 's voormiddags ten Stadhuize van Gent openbaar verkoopen:

Een perceel Bouwgrond te Gent, Elisabethlaan, deel van Lot 13, der stadsgronden groot 200 v. m. 47 v. dm.

Instelprijs: 14,035 fr.
Afsluiting: 60 fr.
(1142)

VERKOOPZAAL ST-MICHIELS. Onderbergen, 7, Gent

Alle dagen vrije ingang van 10 tot 12 en van 3 tot 5 uur. Zondags van 11 tot 1 uur.

Openbare Verkooping

van schoone BOUWMATERIALEN en schoone MEUBELEN

op Maandag 25 September om 2 uur, door Ministerie van M. De Vreese, deurwaarder, en M. Albert D'Hossche, stokhouder.

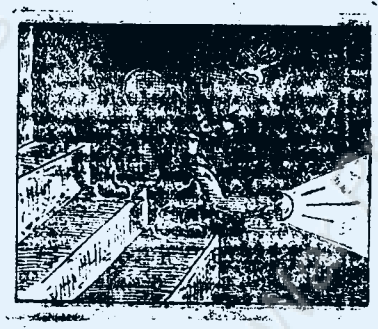
KAPITALEN

Groote als kleine zijn op landen, gronden en huizen in België gelegen te bekomen (hypotheken 4 1/2 tot 5 %) alsook voor het bouwen van huizen en het aankoopen van eigendommen. Men zou landen en huizen koopen en gelast zich met het plaatsen van gelden aan zeer voordeelige intresten. — Inlichtingen gratis en geene kosten op voorhand. — Alle werkdagen van 10 tot 11 ure alsook per brief Koornmarkt, n. 16, te Gent. (1167.)

Droog Brandhout

Huidevetterskaai, 8,

bij Achterlei en Slijpstraat. 793

Als een dief in den nacht,

zoo heimelijk en onbemerkt sluipt de borstziekte Uw lichaam binnen. De eerste ontneemt U Uw geld. De tweede echter wellicht Uw geld en Uw leven. Gij hoest een weinig, gij fluimt, gij voelt u rillig en onprettig. Misschien zweet gij dikwijls en slaapt onrustig en dan denkt gij: «O, ik heb maar een valling, spoedig zal het wel weer over zijn». Past op, gij bedriegt U zelven, want reeds terwijl gij zoo onbezorgd denkt, het zal wel overgaan, dan heeft wellicht de borstziekte zich reeds in uw lichaam genesteld. Hoeveel eenvoudiger is het dus niet Uw beginnende hoest intijds te genezen met de Abdijsiroop, het middel dat wereldvermaard is door haar genezingen van hoest- en borstziekten. Weet toch, dat uit een gewone valling niet alleen asthma en bronchiet ontstaan, doch dat de ernstige longontsteking en de terecht gevreesde tering bijna steeds met een lichten hoest of een valling beginnen.

Waarom zult gij U aan al deze gevaren blootstellen, als er een middel is, dat U kan beschermen? Koop als gij hoest, niest of kucht, onmiddellijk een flesch Abdijsiroop van fr. 3.00. Uw franken zijn dan goed besteed, want de Abdijsiroop verwijdert de ontsteking veroorzakende slijm, versterkt borst, keel en longen, maakt Uw ademhaling weder diep en vrij en geneest asthma, bronchiet, slijm- en kinkhoest en vele andere borst-, keel- en longaandoeningen. Schaadt nooit. Wacht U voor namaak. Prijs per flacon Fr. 3.00, Fr. 5.00 en Fr. 9.00. Eischt onze handteekening: L. I. Akker, Rotterdam. Hoofd-Depot voor België: O. de Beul, Antwerpen. Verkrijgbaar in alle Apotheken.

Mosselverkoer met Holland per schip heropend

Regelmatige aankomst te Selzaete en Gent (Muide) van versche Philippinsche Mosselen per schip, te beginnen van 25 September, den Maandag en Woensdag. Te bekomen in 't groot en in 't klein. — Zeer voordeelige prijzen. Zich wenden: te Selzaete: Bureel Mosselverzending, Osttragel 46; te Gent: Café «Stoomvaartdienst Gent-Terneuzen», Muidebrug.

Verzendingen per spoor verder dan Gent zich wenden: M. Maurice Govaerts, «Landbouwershuis», Gouden Leeuwplaats, Gent. (1168).

GOED VOOR 1 KILO GOEDE ZEEP

Geldig voor 5 dagen

Dezen BON geeft recht aan 1 kilo goede ZEEP VOOR FR. 1.45

8, Serpentstraat, 8
70, Elisabethgracht, 70
21, Brabantdam, 21
119, Salvatorstraat, 119

BON Nr. 8.

Dezelfde persoon kan maar één kilo bekomen.

Verkoop aan Winkeliers

Gelief dezen BON mede te brengen Zonder BON kost dezelfde Zeep 2 fr.

BLOEMISTERIJ zoekt chef kennende verzendingen. Schrijven met getuigschriften, Toekomststraat, 37, St-Amandsberg. (1165).

POSTZEGELS. — Ik koop en ik verkoop alle verzamelingen. Willems, Leemstraat, 40, Gentbrugge Noordstatie, tegen tramlijn 1 of 2. Open van 9 tot 5 uur

ZWEEDSCHE ALLUMETTEN

Gefabrikeerd met echte Paraffine aan de nauwste prijzen en de beste beroemde marken. Te verkrijgen bij R. De Moor, Handelgemschensteenweg 303, (Botermarkt) Ledeberg bij Gent. (142)

De Oorlog belet niet uwe rechten te doen gelden in erfenissen, slechte betalers, werkongevallen, schuldeischers, enz. Raad kostoloos van 8-11 en 3-5 ure. A. MATTHYS, *Zandberg, 8, Gent.*

GEHEIME ZIEKTEN Genezing door bijzondere behandeling door specialist.

Raadpl.: Zon-, dins-, Vrijdagen van 9 tot 12 u. GENT, 54, Savaenstraat, 54, GENT

ZEEP — WAGENVET

(Eerste kwaliteit)

Beschikbaar aan voordeelige prijzen. Adres **HAZEWIND** (achter Kiosk), Koornmarkt, Gent, 's morgens van 9 tot 11 ure. — Alsook bruine zeep, witte zeep (genre Sunlicht) en zeeppoeder.

Huwelijkspapieren gratis voor werklieden

Bureelen open alle zon- en feestdagen van 8 ure, Zwarte Zusterstraat, 18, Gent.

PAX

Vanille en Chocolat

Pudding Powder

Wie een zuiver produkt koopen wil wage een proefje Pax Crème

Haarverf COLONIA

van docteur PLANTIN

werkt langzaam maar zeker en geeft in weinige dagen aan grijze haren hunne natuurlijke kleur weder, blond, bruin of zwart

PRIJS 2 fr. de flesch

Hoofddepot: G. E. DE VEYLDER

Volksapotheek-Drogerij

Eggermontstraat, 14, Ledeberg-Gent

Jos. COLLIN, drog., Brabantdam, 30, Gent en in alle goede apotheken, drogerijen en reukwinkels.

Geen Grijs Haar MEER!!!

«De Nieuwe Londen»

doet de grijze haren binnen 6 à 8 dagen verdwijnen, maakt ze schoon, zacht en zijdeachtig, belet bijna altijd het haar te doen uitvallen en maakt dat het haar weer begint te groeien.

Flesche op den halve

Tegenwoordige prijzen Fr. 2.25 & fr. 3.50

Speciale Baardtincturen fr. 2.25

Te koop bij Apothekers Drogisten, Haarsnijders en Restaurateurs in 't groot: Parfumerie D' Sala, Vlaschaard (Holl.)

Altijd in Magazijn 25.000 pakken CHOCOLAAD

alsook 1000 doozen crème van allerlei en der beste kwaliteit.

DUC. VERVAET, CESAR, BENSDORP

Huis Pieter VERVAET

Dampoortstraat, 20 en 22, GENT

Alle soorten van Confiserie, alsook Koffie, Bougiën, Confituren, Beschuit

Laagste prijzen der stad.

Verscheidene malen heeft men in ons dagblad « Vooruit » gelezen, welke verhooging het leder sinds den oorlog ondergaan. Maar wat er diende bij gevoegd te worden, is, hoeveel het leder versleeht is. Iedereen zal dat reeds opgemerkt hebben.

De vraag is: « Kan leder vervangen worden? » Na lang zoeken en veel proeven kan ik u met volle overtuiging « Ja » antwoorden.

Mijn « PATENT RUBBER ZOOL » is samengesteld uit beste zeildoek, samengedrukt met Rubber (Gutta Percha), zelfde bewerking als autobanden, heeft de leuigheid van leder, is ondoordringbaar, snijdt gemakkelijk; kan genaaid, genageld of geplakt worden, zelfs door de meest onervarene.

Eene enkele proef is voldoende om U van de degelijkheid te overtuigen.

PATENT RUBBER ZOLEN

worden verkocht bij

Emile BOTTEMEN, Slijpstraat, 107

(RECHTOVER DE MIJNSTRAAT)

en bij Irma BOTTEMEN, Steendam, 28

Prijs volgens grootte. Van de kleinste, te beginnen aan **fr. 1.25**, tot de grootste, aan **fr. 3.25** het paar.

BENZOL

Voor den aankoop van BENZOL der Benzol Vertriebs Ges., in Belgien wende men zich tot

Holdert en Zimmermann

Fiévéstraat, 25, Gent

(1128.)

PHOSPHOLINE

is het beste en goedkoopste KINDERMEEL

PHOSPHOLINE gebruikt met melk vervangt de krachtigste spijzen voor KINDERS, ZIEKEN, ZWAKKE MAGEN, enz.

PHOSPHOLINE wordt geprezen en voorgeschreven door voornme geneesheeren.

— 1 fr. 25 de groote doos —

DEPOTHOUDERS VOOR GENT:

FR. PINTE-SIELBO APOTHEKER VOORHUIDE, 128 GENT

JOS. COLLIN, Drogist 30, BRABANTDAM

Ook in alle Apotheken

ZAKLAMPEN BATTERIËN (in 't groot)

O. LANCKMAN-VAN HANSWYCK

GENT, 21, Brabantstraat, 21

Jean JOSK

BUREELEN EN MAGAZIJNEN:

14-16, Peperstraat, GENT

BUIZEN in ijzer voor gas, water en stoom.
TOEBEHOORTEN in ijzer, smeedbaar gegoten en koper.
KRANEN in koper en brons.
VERWARMINGSTOESTELLEN en fornuizen gas.
GLAZEN en lusters voor gas en electriciteit.
BEKKEN, manchons, artikelen voor verwarming verlichting met gas en electriciteit.

Het huis heeft geene hulphuizen gelast zich niet met inrichtingen.

Niet verwarren met huis van zelfden naam.

Wat zullen wij eten deze middag?

Er is geen vleesch, geen spek, de eieren zijn toch zoo duur. Laat ons

ZYMA EIGOEN

gereed maken; met eenen lepel in eene tas melk gekookt, heeft men een smakelijk gerecht, dat zoo kloek is als de beste bouillon en zoo voedzaam als eieren.

1.90 fr. de doos

JOS. COLLIN

BRABANTDAM, 30, GENT

Handel in BENZOL

1ste kwaliteit voor Lampen en Motoren

Gebreveteerde Lampen voor Benzol en Petrol

Regelmatige aankomst VOORDEELIGE PRIJZEN

Victor BRIEGHE, Statiestraat

BAESRODE

VERVOERDIENST

URSMAR LAURENT

BRUSSEL, Ribaucourtstraat, 146-152

GENT, Groot Meerhemlaan, 213

VASTE VERTREKDAGEN UIT BRUSSEL : dinsdag, woensdag, vrijdag en zaterdag.

Vervoer naar alle Belgische bereikbare steden en naar neutrale landen.

De huizen gelasten zich met alle aanvragen voor toelating tot vervoer der koopwaren, en gelasten zich ook de betalingen aan de leveraars over te maken, enz.

VERZEKERINGEN tegen verlies, schade en diefte

INKASSEERING van kwijtschriften en terugbetalingen